

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики і культурології

**«ГІПСТЕРИ ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНИХ
СУБКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК»**

Кваліфікаційна робота за спеціальністю 034 «Культурологія»
на здобуття освітнього ступеня бакалавра культурології

Студент-виконавець:

Ільченко Анастасія Євгеніївна

IV курс

спеціальність 034 «Культурологія»

ОПП «Культурологія»

Науковий керівник:

Нападиста Валентина Григорівна

к.ф.н., доцент

(підпис)

Допущено до захисту:

Зав. кафедри _____

Київ-2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. СУБКУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНИХ ВИМІРІВ ТА ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	7
1.1. Поняття «субкультура»: історія становлення	7
1.2. Теоретична систематизація субкультурних об'єднань	12
1.3. Постіндустріальна епоха як каталізатор субкультурних практик	16
РОЗДІЛ II. ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ СУБКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК ГІПСТЕРІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ	27
2.1. Історія формування та розвитку субкультури гіпстерів.....	27
2.2. Субкультурні практики гіпстерів в українському контексті	38
2.3. Соціальні мережі як трансформатор субкультурної практики гіпстерів ..	42
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	53

ВСТУП

Актуальність теми зумовлена утилітарним та академічним інтересом щодо феномену субкультур та їх функціонування у соціумі. Незважаючи на значну кількість критики на їх адресу, на сьогодні субкультури продовжують трансформуватись та приваблювати все більшу кількість молодих послідовників. Субкультурні практики, які сьогодні є одними із найбільш популярних, збоденних та обговорюваних у сучасному суспільстві, соціальних мережах, засобах масової інформації, культурному просторі та мистецтві, вирізняються своєю багатоманітністю та унікальністю. Інтерес до даного явища підтверджується накопиченим багажем знань у різних галузях наук, таких як історія, культурологія, соціологія та ін. Кожна з них надає власні конотації поняттю «субкультура», змінюючи його смислове наповнення.

Для ґрунтовних досліджень субкультури наявний понятійно-категоріальний апарат є недостатньо проясненим та систематизованим. Зокрема спостерігається поліваріантність понятійного наповнення терміну «субкультура», що ускладнює продуктивну співпрацю окремих наук у сучасному соціогуманітарному дискурсі щодо дослідження феномену субкультури. Більшість літератури, яка окреслює дану тематику, має у своїй основі соціологічні, психологічні або ж політичні аспекти дослідження. Натомість, можна стверджувати про недостатню кількість культурологічної літератури, що ускладнює повноцінне висвітлення феномену субкультурних практик.

Нове покоління молоді, котре прагне до самореалізації, адаптації та становлення себе у соціумі, безумовно буде звертатись до субкультур. Останні нерозривно пов'язані із соціокультурним явищем гетерогенності культурного простору. Постіндустріальна епоха виявилась каталізатором подальшого розвитку суспільства, де провідне місце посіло питання щодо взаємовиключення духовних і матеріальних стандартів серед населення. Молодіжні об'єднання стали поштовхом до трансформації давно застарілої кризової ситуації. Своїми діями вони почали змінювати установки у свідомості,

спричинили цивілізаційні зрушення у суспільствах. Разом з тим, субкультурні об'єднання не диференційовані від звичного життя населення, вони так само включені у повсякденні процеси, котрі там відбуваються і можуть реагувати на них відповідним чином.

Субкультура гіпстерів асоціюється та співвідноситься із періодом культурної втоми, коли представники даного феномену прагнуть до пошуків істинного посеред багатьох використаних чи трансформованих форм. Саме розуміння у термінологічних аспектах феномену гіпстерів призводить до його амфіболічності.

Сьогодні більшість субкультур використовують характерні особливості, запозичені від інших течій, створюючи при цьому явище синергії. Це стосується і гіпстерів, які увібрали до власного стилю життя та вподобань різноманітні аспекти як сучасних, так і минулих субкультурних рухів, намагаючись уникати тривіальних екзистенційних проявів. В українському дискурсі ситуація щодо субкультурних практик гіпстерів майже не відрізняється від західного бачення цього явища. Це пов'язано із загальною спрямованістю сучасної України до інтеграції в європейський контекст, взаємообміну культурними традиціями та загальній зміні соціокультурних та політичних відносин. Молодь, як головний прихильник змін всередині суспільства, постає базисом у створенні новітніх орієнтирів, бачень та норм.

Ступінь розробленості проблеми дослідження субкультурних практик гіпстерів є свідченням значної зацікавленості вчених багатьох галузей наук у різному тематичному вимірі. Соціокультурні передумови становлення молодіжних субкультур досліджували такі автори, як Дж. Кларк, С. Холл, Т. Джефферсон та Б. Робертс у праці «Супротив через ритуали». Їх головною ідеєю було обґрунтувати взаємозв'язок у виникненні субкультур між самими культурами та класами всередині суспільств. Б. Ширмер, автор статті «Пізні сучасні гіпстери: нові тенденції в популярній культурі», аналізував культурне значення для постіндустріальної епохи, що принесла субкультура гіпстерів. Для нього було важливим окреслити на їх прикладі вплив та зміни, які зародились

завдяки проникненню у культурний та соціальний простір саме цього феномену. Вітчизняні дослідниці О. Литвинчук, Є. Каранфілова та О. Усенко у своїх роботах досліджували сучасні субкультури на території України, пов'язуючи їх із поняттями девіантності, впливом на молоде покоління; також вони зазначили причини входження молоді до різноманітних субкультур та їх подальші взаємовідносини.

Об'єкт дослідження: феномен субкультур як актуальні практики доби постмодерну.

Предмет дослідження: зміст та значення субкультури гіпстерів в сучасному соціокультурному дискурсі.

Мета дослідження: дослідити субкультуру гіпстерів як різновид сучасних субкультурних практик.

Завдання:

- проаналізувати концептуалізацію поняття субкультури в теоретичних дослідженнях;
- дослідити класифікації субкультурних практик;
- розглянути роль постіндустріальної епохи у розвитку субкультурних рухів;
- з'ясувати передумови виникнення та розвитку феномену субкультури гіпстерів;
- проаналізувати субкультурні практики гіпстерів в українському контексті;
- висвітлити та охарактеризувати вплив соціальних мереж на трансформацію субкультурної практики гіпстерів.

Методи дослідження: систематизація, завдяки якій стало можливим проаналізувати соціокультурні проблеми постіндустріальної епохи, що стали причинами виникнення субкультурних рухів; порівняння як метод застосований при зіставленні теоретичних досліджень щодо визначень та класифікацій феномену субкультур; плюралізм розкрив неможливість виокремлення теоретичних та практичних напрацювань як таких, що могли б

надати всезагальний образ феномену субкультур як об'єкту, що досліджується; метод аналогії розкрив сутнісні відмінності та характеристики субкультурної практики гіпстерів від інших, на підставі загальних принципів існування та функціонування явища субкультур; метод конкретизації застосований для аналізу та розгляду явища субкультур та її трансформації під впливом інтернет-практик; діалектика дозволила сформулювати загальні характеристики субкультурних практик гіпстерів у сучасному світі; метод узагальнення використаний задля підсумку досліджень, а також для окреслення та формулювання висновку.

Структура роботи: складається зі вступу, 2 розділів, що містять в собі 6 підрозділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 57 сторінок, список використаних джерел – 48 найменувань.

РОЗДІЛ І

СУБКУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ ПРАКТИЧНИХ ВИМІРІВ ТА ТЕОРЕТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1. Поняття «субкультура»: історія становлення.

Для розуміння усєї багатоманітності диференціації культурних світів у наукових дослідженнях введено поняття «субкультура». Переважає думка, що початок теоретичних досліджень феномену субкультури фіксується у 80-ті рр. ХХ ст., але спроби теоретичного осмислення цього феномену починають свою історію ще з 20-тих рр. ХХ ст. у американській соціологічній літературі.

Звичайно, найпоширеніші дослідження про субкультури – це ті, які вважають їх нонконформістськими та ненормативними: різними, різкими у своїх думках та діях, «девіантними» (тобто тими, що відрізняються від загальноприйнятих норм чи правил поведінки у суспільстві). Як зазначає дослідник А. Белл, термін «субкультура» є таким аналітичним інструментом, який залишається під «гарячим» оскарженням [27, с. 496].

Зацікавленість теоретиків феноменом субкультури з'являється в той час, коли соціологія висунула дисциплінарну претензію на дослідження субкультур через Е. Дюркгайма [34] та Чиказьку школу, де вперше і була сформована теоретична концепція субкультури. Антропологія як окремий відділ створена у Чиказькій школі в 1929 р. І щоб створити цей окремий відділ, Н. Полський стверджував, що «аспірантів одного відділу заохочували всілякими неофіційними способами відвідувати курси в інших відділах» [27, с. 497]. Антропологі в Чикаго, включаючи Е. Сапіра та Р. Редфілда, відіграли у цьому важливу роль.

Не викликає жодних сумнівів, що поняття «субкультура» виникло після розуміння неоднорідності культурного простору. У 1925 р. А. Кребер застосував концепцію субкультури, щоб поділити штат Каліфорнія на «субкультурні райони». Цьому сприяла злочинна поведінка молоді і виникнення банд у великих містах Америки, які своїми нетиповими

переконаваннями, способом життя та цінностями відхилялись від базової культури, що і стало центром наукових досліджень. Але така поведінка тлумачилась як цілком нормальна [27, с. 497 - 498].

Е. Сапір наголошував: «кожен індивід є реальним представником хоча б однієї субкультури, яка може бути абстрагована від узагальненої культури» [27, с. 497]. Тобто можна констатувати, що завдяки співпраці цих двох дослідників ми можемо говорити про термін субкультура і застосовувати це поняття.

У Британії протягом 1920-х років цей самий термін з'явився з іншим розумінням і застосуванням, ніж в Чиказькій школі. Британська теорія субкультури шукала ненормальність, а не нормальність, як її теоретичну основу. У Британії рух «Євгеніка» розглядав термін субкультура як засіб для опису молодих людей, визначених у біології як «субнормальні» [27, с. 498].

З точки зору субкультури та девіантності (поведінка особи, що відхиляється від загальноприйнятого), А. Белл припускав, що через концепцію «колективних уявлень» ми бачимо, що Е. Дюркгайм передбачив значення, яке надається субкультурі антропологами.

Е. Дюркгайм зазначав: «Те, що передають колективні уявлення, – це спосіб уявлення про групу у відношенні до об'єктів, які впливають на неї» [27, с. 497]. Це висловлювання показує чіткий зв'язок із теоретичним дослідженням субкультурних утворень в тому сенсі, що колективні уявлення – це продукти реальних соціальних груп, які поділяють символи та загальні норми, значення, правила і, таким чином, створюють форми солідарності. Але Е. Дюркгайм не лише хотів висловити думку про те, що відхилення «є нормальним» (на відміну від розуміння субкультури у Британії 20-тих років ХХ ст.). Таким чином, для дослідника соціальна солідарність у формі соціальної згуртованості для групи чи субкультури пов'язує людей через спільність для протистояння аномії. Е. Дюркгайм також стверджував, що відхилення «більше не слід сприймати як зло» [27, с. 497 – 498]. Чиказька школа пояснила відхилення у власному культурному та громадському контексті на противагу сприйняття субкультури як патологічного стану.

Завдяки функціоналістському підходу Е. Дюркгайма, Чиказька школа у 30-тих роках підтримала теорію виникнення субкультур, основою якої стало визначення соціально-відхиленої поведінки як «нормальної» у конкретному культурному контексті, який власне визначається через цінності, що присутні всередині груп, а не психічними симптомами ненормальної поведінки. Тобто, людина, яка потенційно може проявляти себе субверсивно та девіантно, ототожнюючи себе з такими ж групами, починає переймати на себе ці якості уже реально, стаючи частиною цієї девіантності.

Після висунення цієї теорії, у відповідь виникла велика кількість соціальних тлумачень та підходів, які вивчали поведінку як «девіантну», так і протилежну їй – нормальну [3, с. 16-17]. Наприклад, такий дослідник як Д. Макгуіган пов'язував виникнення перших теорій про субкультури із розповсюдженими уявленнями про еволюцію західної цивілізації у бік безкласовості. Ці ідеї були представлені у повоєнний час, тому нове, сформоване покоління склало основну частину населення. Після цього вже можна було говорити про зведення багатоманітних орієнтацій культури споживання на різні соціальні прошарки і молодь до мінімуму. Тобто тепер здавалось, що всі відмінності у соціальному плані можна пояснювати «розривом поколінь» (generation gap), а поняття класу взагалі втратило свою значущість [43, с. 92].

Не дивлячись на те, що термін «субкультура» з'явився у науковій літературі в 20-ті роки минулого століття, його всезагальне розповсюдження співпало із роками існування субкультури гіппі, що активно функціонувала у 60-70-ті роки. Таке велике зацікавлення молодіжною культурою відбулось досить стрімко.

Існує досить багато прикладів тлумачення терміну субкультура у науковій літературі. Основними вважаються такі 4 визначення феномену:

1. Субкультура – це трансформована професійним мисленням система цінностей традиційної культури, що отримала своєрідне світоглядне забарвлення, окраску [18, с. 336].

2. Субкультура – обмежена культура соціальних спільнот, що обумовлена бідністю її соціальних зв'язків, неповнотою чи ускладненням доступу для неї до культурного спадку. Але це поняття варто використовувати для «спрощених» форм культури, адже воно, по суті обмежує саме розуміння терміну «субкультура» [17, с. 401 – 402].

3. Субкультура – це сукупність таких цінностей та норм традиційної культури, які негативно інтерпретуються і функціонують у якості культури злочинних прошарків населення у суспільстві, девіантна субкультура [20, с. 350].

4. Субкультура – це система цінностей, моделей поведінки, установок, стилю життя певної соціальної групи, що виступає як самостійне цілісне утворення у межах домінуючої культури [19, с. 325].

Насправді визначень субкультури існує велика кількість, а їх різноманітність пояснюється еволюцією розуміння сенсу самого терміну. Т. Б. Щепанська зазначала, що поняття субкультура було сформоване у результаті розуміння неоднорідності культурного прошарку, який особливо став помітним в урбанізованому суспільстві [24, с. 12 – 24].

У значенні терміну субкультура робився акцент на префікс sub-, що пояснювало низовий, підвладний характер розуміння поняття. На відміну від розгляду культури як системи світогляду правлячої у суспільстві еліти, субкультура визначалась як певні приховані пласти культури, що також сприймалися як джерело соціальної нестабільності та як певні неповноцінні форми культурної творчості. Тобто тут навіть можна говорити про зрівнювання терміну із такими як «контркультура» чи «андеграунд» [5, с. 3].

Варто зазначити, що термін «контркультура» був запропонований та визначений американським соціологом Т. Роззаком у його праці з назвою «Становлення контркультури». На думку Т. Роззака, контркультура – це впорядковане, ідеологічно цілісне світосприйняття, сукупність ціннісних установок, що визначають нетрадиційний стиль поведінки і спосіб життя [45].

Треба наголосити на тому, що зарубіжні науковці вважають, що принципової різниці між контркультурою та субкультурою немає, адже вони обидві містять у собі протест цінностям пануючої культури. Контркультура не виступає лише у негативних конотаціях, тому що вона так само, як і субкультура, є продуктивною, об'єднує людей.

Поняття субкультури, як було зазначено вище, слугувало позначенням для низової культури. Сьогодні ж частка «sub-» не використовується у такому розумінні. Зараз це поняття набуло іншого сенсу, а також неабиякого визнання у суспільстві, які тепер вважають феномен субкультури як особливу форму молодіжної культури. Їх етика, ідеологія, переконання, естетика та спосіб життя і справді отримали підтримку серед населення, що посприяло і тому, що стали відкривати існування і інших субкультур (до прикладу, дитячої субкультури). Тепер субкультура сприймається як певна підсистема культури, в якій наявні риси мультикультурності у сучасних суспільствах [8, с. 156].

М. Брейк, англійський соціолог, досліджував розвиток субкультур соціальними угрупованнями, які знаходились у підпорядкуванні вищих спільнот. Самі субкультури поставали системою значень, життєвих цілей та засобів вираження і відображали спроби цих груп у вирішенні структурних протиріч, що виникли в ширших соціальних контекстах [28, с. 1, 8].

Визначаючи субкультуру, С. К. Бондирева акцентує увагу на тому, що це така особлива сфера культури, суверенне цілісне утворення всередині домінуючої культури, що відрізняється ціннісним устроєм, відносинами та нормами поведінки [1, с. 8].

Субкультури не можуть викликати миттєві зміни у суспільстві, проте вони мають неабияку домінуючу позицію у подальшому розвитку багатоманітних життєвих аспектів людського існування. Це пов'язано з постійною зміною моди, тенденцій у поведінці, культурі, ставленні до себе та до навколишнього світу. У результаті, такий вплив здатний формувати у нашій свідомості образи про ту чи іншу історичну епоху або ж сприйняття конкретного часового періоду в житті кожного [5, с. 25].

1.2. Теоретична систематизація субкультурних об'єднань.

Класифікація субкультур почала цікавити та досліджуватись вченими-соціологами у 70-ті роки минулого століття, але ще протягом десятка років вивчення такого роду проблематики не було поширеним явищем.

Досліджуючи даний феномен, прослідковується тенденція активного його вивчення різноманітними дисциплінами. Класифікація субкультур мистецтвознавцями зосереджується у предметі свого вивчення на речово-атрибутивному аспекті. Для соціології важливим залишається акцентування уваги на соціалізаційному впливі субкультурних утворень, а також аналіз субкультур різних прошарків населення. Педагогіка охоплює як речово-атрибутивний критерій, так і досліджує вплив угруповань на соціалізацію особистості. Юридична сфера, вивчаючи феномен субкультур, зосереджується на поділі їх за юридичним статусом та, відповідно, їх місцем у соціальних системах. Історія бере за основу послідовний, еволюційний підходи у класифікації, а також фіксує зміни умов життя у процесах загальносуспільних перетворень. Для філософії основним завданням постає виокремлення світоглядних основ у різноманітних субкультурах, що одночасно постає і їх відмінністю.

Найбільш поширеною вважається класифікація за соціальною спрямованістю субкультурних об'єднань, запропонована І. Полонським. Їх спрямованість корелюється з цінностями та установками, які представлені у суспільстві, і, відповідно, виділяються такі три типи груп:

- просоціальні або соціально-позитивні (їх спрямування діяльності відповідає тим цінностям, що панують у суспільстві. Це може бути, наприклад, захист навколишнього середовища, за що активно виступають діджери);
- асоціальні (діяльність таких угруповань зазвичай супроводжується злочинами, вони не підтримують норм та цінностей суспільства, але не становлять конкретної загрози суспільству, адже знаходяться поза глобальними соціальними проблемами. Це такі представники, як рокери, хіпі, панки тощо);

- злочинні або антисоціальні (несуть негативний характер та становлять загрозу суспільству, є соціально негативними) [6, с. 3].

Така спрямованість субкультур, як ідейно-емоційна, виступає важливим критерієм у їх класифікації. Субкультура люберів, що виникла у 70-ті роки в Росії, стала об'єктом дослідження для С. Белановського та В. Писаревої. Завдяки цій групі вдалось виокремити такі субкультурні напрями та течії, як:

1. Гедоністична. Завдання – отримати задоволення від життя. Низька агресивність, формується задля проведення вільного часу.
2. Ідеологічна. Висока емоційність у відстоюванні власних та особливих філософсько-екзистенційних світоглядів.
3. Агресивна. Будується на стилі життя кримінального світу, для них властивим є невмотивована агресивність [4, с. 86].

О. Якуба, українська дослідниця, досліджуючи сучасні молодіжні рухи в Україні, пропонує класифікаційний ряд субкультур на підставі типологізації за ціннісною орієнтацією. Дана класифікація була розроблена на основі виокремлення сутнісних критеріїв з типологізацій, представлених російськими дослідниками, які брали за основні аспекти систематизації історичні та світоглядні орієнтації:

- Епатажно-протестні субкультури. Вони не сприймають ту соціальну реальність, яка функціонує у спільнотах та цілковито налаштовані до дій із застосуванням сили.
- Релігійно-містичні. Тут поєднані традиції певних спільнот із догматами релігійних містичних культів.
- Свавільно-самосудні. Це такі об'єднання людей, котрі свавільно вчиняли фізичне насилля над представниками «золотої молоді», панками, націоналістами чи металістами [26, с. 132 – 133].

Т.В. Латишева пропонує підхід до класифікації субкультур, який безпосередньо пов'язаний зі ступенем їх актуальності. У даній типологізації виокремлюються еволюційні етапи розвитку субкультурних утворень, за допомогою яких можна виділити конкретні течії цього феномену.

- Субкультури минулого. 40-80-ті роки ХХ ст. сьогодні не існують: бітники, стіляги, тедді-бойс.
- Реанімовані субкультури. Існують і сьогодні, але їх ідеологія зазнала перетворень. Вони відтворюють стилістику, притаманну субкультурам 60-90-тих років: готи старої школи або хіппі.
- Сучасні субкультури. Існують протягом довгого періоду часу, а їхній стиль життя та цінності залишаються стабільними і досі: футбольні фанати, байкери. Різноманітні течії типу готики, гламуру та хіп-хопу знаходяться на етапі стрімкого розвитку, де також виникають нові течії, але у межах основних субкультур [13, с. 94].

Але в такій типологізації варто уникати іміджевих характеристик субкультур, адже їх навіть в одному угрупованні може бути велика кількість. Плюс, імідж – це також поведінкові характеристики, додаткові атрибути приналежності до певної субкультури, стиль спілкування, а не лише зовнішня стилістика.

Гендерна орієнтованість виступає тою ознакою, що розрізняє та класифікує молодіжні субкультури і сьогодні. Це те, що дає можливість експериментувати з власною гендерною ідентичністю носіям таких субкультур. Тут мова йде про, наприклад, андрогінність, якої можливо досягти використанням якраз стилізованої зовнішньої атрибутики або ж через зміну стереотипної гендерної поведінки на протилежну. Андрогінність постає сучасною тенденцією в моді та як спосіб субкультурного вираження себе.

У противагу такій орієнтованості виступає маскулінність, що співвіднесена із культом фізичного та проявом брутальності. Ці два полюси нерідко можуть спричиняти конфлікти між різними субкультурами.

Можна навести як приклад і класифікацію субкультур за видом та характером їх діяльності, що запропонував український науковець О. В. Толстих. Його цікавила проблема розвитку індивідуальності, яка якраз і формується завдяки включенню людини у соціум. Внутрішня ціннісна складова субкультури, світоглядна орієнтація відіграє значну роль у даному підході:

- суспільно-політичні. Намагаються відстояти різні політичні, ідейні погляди;
- ті, що нав'язують той стиль життя, який не відповідає загальноприйнятому;
- радикальні субкультури, які намагаються змінити наявний суспільний лад згідно зі своїми філософсько-етичними уявленнями та баченнями;
- еколого-етичні, діяльність яких пов'язана із увагою до екологічних проблем, питань;
- нетрадиційно-релігійні, сатаністські і подібні до них субкультури;
- субкультури дозвіллі, що поєднують спортсменів або людей, які разом проводять дозвіллі час [21, с. 162].

Науковець Ф. Фраткін у своїх дослідженнях вказує на те, що неформальна група є важливим фактором соціалізації, а його роль виявляється у свободі вибору своєї групи, де відчуваєш себе захищеним та ідентифікуєшся з іншими членами угруповання. Класифікація субкультур даного дослідника виглядає наступним чином:

1. За спрямованістю у соціальному плані: просоціальні, асоціальні та антисоціальні. Відповідно перші мають позитивну налаштованість, другі – нейтральну, треті – негативну, до якої відносять скінхедів та гопників.
2. За взаємними відносинами: групи референтності та приналежності.
3. Ступінь спілкування: великі групи із відсутнім безпосереднім спілкуванням усіх учасників, малі групи з наявним тісним контактом один з одним.
4. Стабільність: випадкові субкультури або постійні.
5. За віковим критерієм: одновікові та різновікові.
6. За статтю можуть бути різностатеві та одностатеві.
7. За типом керування: авторитарні та демократичні підпорядкування [21, с. 162].

У будь-якому випадку такі соціальні групи можуть виконувати і позитивні функції для людини. Сучасний соціокультурний простір субкультур дає можливість до вироблення свого первинного статусу, дає людині можливість ставати самостійною, позбавляється надмірної опіки сімей; вони також виконують інтегруючу функцію через згуртування молоді для вирішення проблем у пошуку однодумців чи у процесі взаємодії зі старшим поколінням; слугують каналом трансляції норм та цінностей, що важливі для конкретних соціальних прошарків (до прикладу, майже ніколи не є представниками однієї субкультури люди з різних класів суспільства); виступає головним інститутом «підготовки» переходу від юнацтва до дорослого життя.

Тобто, як функціонування, так і виникнення, характеристики чи класифікації субкультур – це ті аспекти та процеси, які варто розглядати в рамках їх соціальної обумовленості з урахуванням суспільних та історичних передумов окантування феномену.

Але не можна вважати хоч якусь із наведених класифікацій та ознак задовільними та вичерпними. Важливішим тут є саме психологічний аспект включення та перебування людини у субкультурах, факторів, що формують угруповання.

1.3. Постіндустріальна епоха як каталізатор субкультурних практик.

Людина, як виробник культури, за своїм способом життя не може існувати поза відносинами із природою. Суспільства завжди задовольняли свої інтереси, забезпечували власну діяльність та умови життя за допомогою освоєння та привласнення навколишнього світу, відрізняючись лише кількісними показниками потреб. У більш ранній період, який сьогодні характеризується як доіндустріальний, людське життя забезпечувалось саме таким типом відносин. Діяльність та зайнятість обмежувалась галуззю сільського господарства, а про промисловість почали говорити лише в епоху індустріалізації.

Індустріальна епоха – це, передусім, вилучення і використання природних ресурсів для забезпечення нових потреб суспільства. Тут варто окреслювати період через характерну особливість «насильницького» оволодіння світом, його знищення через примноження економічних показників та зростання продуктивності самої праці. Таке неконтрольоване споживання призвело до порушення існуючих екосистем, збідніння природних багатств та акцентування уваги на матеріальних інтересах кожного. Це, у своєму підсумку, спричинило виникнення та загострення соціальних конфліктів через економічну нерівність прошарків населення, поширення не лише поодиноких, але вже і регіональних та міжнародних непорозумінь на ґрунті такого нераціонального спустошення людських та природних ресурсів.

В. Орешняк, досліджуючи аналіз розвитку людської цивілізації в історичному розрізі, пише про те, що «навколишнє природне середовище – це масштабна оболонка, яка здатна охопити та підтримати у належному стані майже усю економіку всесвіту. Проте примітивні методи індустріалізму лише поглибили екологічні проблеми, посилили соціальну напруженість та викликали безліч економічних негараздів» [15, с. 37].

Зламом у існуючому цивілізаційному становищі стала епоха постіндустріалізму, що ґрунтується на науково-технологічній революції. Термін «постіндустріалізм» ввів до наукового обігу у ХХ столітті А. Кумарасвами, а пізніше теоретик А. Пенті позначав даним терміном певне ідеальне суспільство, яке намагається вирішити суперечності, що виникли ще у період індустріалізації.

Саме ХХ століття окреслює головну кризу, спричинену індустріалізацією. Перед суспільством постає криза світогляду людини, яка спричинена несумісністю духовних та матеріальних цінностей населення. Ті технологічні досягнення, які стрімко з'явилися у житті, почали накладати свої прояви і на світ людей, перепрограмовуючи їх.

Друга половина ХХ століття це також і час, коли з'являються поняття з префіксом «пост-», до якого можна віднести і такі явища, як постіндустріальне

суспільство, постмодерн, постфемінізм тощо. Постіндустріальне суспільство, яке вперше вжив як поняття Д. Белл 1959 року, у своєму визначенні характеризує самий соціум, його перехід на новий етап від способу виробництва індустріального до, власне, виробництва послуг. Останнє дає змогу змінити тип виробництва та відкрити нові можливості для покращення рівня життя населення. Коли у людини починає з'являтися потенція до вдосконалення себе та своїх вмінь, освіта постає основним моментом у даному процесі.

В. Іноземцев тлумачить виникнення та розвиток суспільств таким чином: «На відміну від індустріального, постіндустріальне суспільство засновується на використанні якісно іншого ресурсу – творчого потенціалу особистості. Ресурси, що виступають основними в структурі постіндустріального господарства, є безмежними і самовідтворюваними. Пропозиція інформації і знань не скорочується по мірі їх застосування; кожний акт передачі знань від людини до людини сприяє поглибленню її власних знань і в кінцевому рахунку породжує нові стереотипи поведінки і нову систему цінностей, в якій матеріальні фактори зміщуються з головуючих позицій» [9, с. 41].

Мобільність населення стає новою засадою існування індивідів, які нині не вимушені обмежувати своє перебування лише на конкретній місцевості, в конкретному соціальному полі та статусі. Відкриваються нові можливості для розширення своїх контактів з іншими, і відповідно, для зміни суспільного цивілізаційного світорозуміння задля уникнення можливих катастроф. Прикладом такої спроби зміни установок у свідомості стали молодіжні субкультури, які і змогли втілити на власних принципах бачення навколишнього концепт молодості, котрий базується на потребі перегляду старих канонів розуміння світу, їх трансформації на сучасний лад.

Розвиток субкультур та їх виникнення не могли б відбуватись в уніфікованих, максимально ідентичних суспільствах з однаковим для усіх сприйняттям різноманітних ціннісних систем. По-перше, таких суспільств просто не існує. По-друге, не можливе виникнення опозиції (а саме так можна

охарактеризувати субкультуру) у таких спільнотах, де присутні уніморфні системи значень для кожного її члена. Феномен субкультури обумовлений політичними, матеріальними та економічними потребами суспільства. Стає цілком зрозумілим, що людині необхідно реалізовувати себе у світі, знаходити своє призначення [16, с. 7, 16].

На сьогоднішній день феномен субкультури є досить актуальним у сучасних соціогуманітарних дослідженнях. Через відносну теоретичну «молодість» поняття субкультури виникають дискурсивні трактування, а сам термін «субкультура» не виключає різноманітних варіантів інтерпретацій.

Однією з причин появи як певного культурного феномену саме молодіжних субкультур можна назвати ту ситуацію, котра виникла у країнах після Другої світової війни – це можливість рівності, порозуміння серед населення навіть за умови безробіття та загалом низького рівня економіки у країнах. Перед людьми відкрились можливості відновлення господарства, залишаючи на іншій стороні можливість культурного різноманіття між старшим та молодшим поколіннями. Така соціокультурна незмінність продовжувалась до кінця 50-тих років, доки до рутинного життя США та Європи не повернулася соціальна напруженість.

З середини ХХ століття розпочинається етап трансформації та виникнення нової соціальної реальності, що спричинено тотальним розповсюдженням поняття «молодість» як основи для різноманітних цивілізаційних зрушень і загалом зміни критеріїв розуміння світу у свідомості населення. Нова соціальна реальність – це можливість індивідів не обмежувати власний простір життя лише певним соціальним статусом, здатність змінювати соціальні зв'язки та розширювати контакти, відносини з іншими особами, представниками різноманітних соціальних груп [7].

Прикладом найбільш значних змін у соціумі серед країн повоєнних років можна назвати Велику Британію, де і з'явилась нова соціальна група – молодь. Їх діяльність хоч і важко оцінити, але помітні зрушення та кроки відбувались у перегляді законодавчих актів та загалом офіційних подій, відіграючи роль

транслятора та інтерпретатора даного періоду. Молодість представляла собою конкретний образ населення, котрий може ставати метафорою зрушень, що для влади трактувалось досить критично, адже їх діяльність могла сприйматись як пряма загроза встановленим суспільним порядкам.

Зазначаючи про поняття «молодіжної культури», неможливо не співвідносити його відповідно до «культурної» площини існування молоді. Культура постає у загальному розумінні як певний рівень, в межах котрого групи населення творять різноманітні поведінкові моделі власного життя, водночас «обрамлюючи» свій досвід, задаючи форму як його матеріальному, так і соціальному аспектам. Тобто це така практика, те, як людина може виразити себе і своє життя, те, чим займається, що і як виробляє. Всередині культури формуються соціальні стосунки, власні конфігурації змістів та сутностей, де народжуються і живуть люди. Але навіть у такій системі існування соціуму виникають обмеження для самих людей, встановлюються правила та модифікації щодо можливого життя, створюються набори апріорних умов, які потім використовують для подальших їх трансформацій та розвитку.

Дж. Кларк, С. Холл, Т. Джефферсон та Б. Робертс, досліджуючи появу субкультур через поняття культури та класів, звертались до напрацювань П. Коррігана, К. Маркса, Д. Хебдіджа, М. Абрамса та інших науковців. У своїй роботі автори зазначали, що самі групи, котрі виходять з приблизно однакових предметних чи історичних обставин, живуть в споріднених суспільствах, обмінюються культурним досвідом, водночас вибудовуючи опозиційні та ієрархічні відносини. Це насамперед стосується верств населення, що позиціонуються як виробники продукту та робітничий клас. Відповідно, культури та ідеї, як і різні верстви населення, так само знаходяться в опозиційних стосунках, де перемагають ті, хто контролює засоби розумового виробництва і утримує інших в рамках власної інклюзивної території поширення [35, с.10].

Навіть серед пануючих культур у суспільствах неможливо говорити про їх одноманітність. Вони завжди будуть відображати різні аспекти інтересів

всередині класів, які стоять в ієрархічному плані вище за інших, а також будуть складатися із залишків минулого, котрі сплелись із елементами сучасності. Але навіть при такій ситуації, в суспільствах не існує виключний набір культурних форм чи ідей. Культурну гегемонію рано чи пізно будуть намагались знищити, змінити та модифікувати підлеглі класи. У випадку із Британією, це почалось тоді, коли економічна ситуація після війни відновилась, у населення почало зникати відчуття щастя після завершення воєнних дій і бажаний добробут вже став реальністю.

Прикладом такої реакції на відновлення та покращення економічних показників стала субкультура Тедді (teddy-boys) на теренах Великої Британії. Р. Кросс, досліджуючи цю субкультуру, писав, що вона з'явилась серед робітничого лондонського прошарку населення ще у 1954 році.

Автор зазначав: «Починаючи з шістдесятих років існування окремої підліткової культури, принаймні в західних суспільствах, субкультури як такі стали звичним поняттям – і також прийнятним, значною мірою через те, що підлітки середнього класу дедалі більше брали участь у створенні популярної молодіжної культури, розбавляючи первісний гнів робітничого класу молоді, що тепер робили її «безпечнішою» » [32, с. 267].

Представники цієї субкультури відрізнялись від інших не лише зовнішнім виглядом та цікавим вбранням, але також і досить девіантною, расистською та злочинною поведінкою. Але таке ставлення до угруповання висловлювало саме доросле покоління, яке побачило у даному підлітковому феномені загрозу суспільним порядкам і, відповідно, намагались витіснити молодь із суспільства завдяки пресі, ЗМІ, кінематографу, поліції та іншим органам влади, котрі і створювали панічні настрої у людей [32, с. 263 - 265]. Це також безпосередньо відображає той час, коли індивіди не були готові до сприйняття нового, а їх психіка по суті була травмованою воєнними діями.

Але ситуація досить швидко змінилась, суспільство (більш помітним показником успішності ставала саме молодь) отримало можливість та доступ до високооплачуваної роботи, до споживання дорогих товарів, таких як автомобілі

чи телевізори. Також можна зазначити, що зміною, котра спричинила можливу появу субкультур, є зростання орієнтованої на молодь індустрії дозвілля і споживання розваг. Економіка, яка розуміла, що достаток у молоді вищий, ніж у старших, робила велику кількість продуктів, орієнтованих саме на унікальну та самовідтворювану молодіжну культуру.

Завдяки появі масових розваг, культури та комунікацій, люди починали все більше споживати одноманітний культурний продукт, котрий ще й підкріплювався політичною ситуацією в суспільстві. Це все дозволяло здійснювати масштабні маніпулятивні дії щодо населення, яке до того було залишене без певного соціального досвіду та його обміну. Відсутність батьків поруч із дітьми під час війни спричинило відсутність виховання як такого, діти зростали у насиллі та відтворювали його (яскравий приклад повоєнної субкультури Тедді) [35, с. 17 – 19].

Ще однією з причин розповсюдження підліткової культури вважають освіту, а саме виникнення загальної середньої освіти для дітей певних вікових категорій, а також загальне масове розширення, розповсюдження вищої освіти. Ця загальнодоступність стала ще одним можливим кроком для отримання нових знань та можливості працевлаштування на високооплачувану роботу, що сприяло більшому споживанню різноманітних продуктів дозвілля.

Дж. Коулман, американський соціолог XX століття, досліджував навчання підлітків у державних та приватних навчальних закладах і зазначав, що: «Американський школяр «відрізаний» від решти суспільства, прикріплений до своєї вікової групи. Разом зі своїми товаришами він створює невелике суспільство, яке має найважливіші взаємодії всередині себе, і підтримує лише кілька ниток зв'язків із зовнішнім суспільством дорослих» [30, с. 3].

Молодь відчула незалежність від батьків та старшого покоління, тепер підлітки мали змогу самостійно визначати пріоритети власного життя, що також стосувалось і відпочинку. Така різка відмова від підкорення старшими знаменувала відчуження та розрив між поколіннями.

Вступаючи у боротьбу за відтворення власної ідентичності, молодь може вступати у конфлікт (не завжди відкритий, як відбувається у більшості контркультурних угруповань) із пануючою культурою, намагаючись «проникнути» в неї, співіснувати та заповнювати простори. Субкультури ж можуть виступати у якості локалізованих структур певних культурних мереж, котрі і показують відносини підпорядкування.

Як зазначають Дж. Кларк, С. Холл, субкультури у даному випадку потрібно розглядати у стосунках до більш широких класових культур, до яких вони безпосередньо належать. Дані культури автори називають «батьківськими», адже хоч субкультури і відрізняються у основних позиціях щодо перших, проте, за діяльністю чи формою вони будуть схожі між собою. У приклад наводять богемну субкультуру авангарду, що створювалась у містах, яка одночасно схожа на батьківську культуру, є її складовою через ідентичний тип модернізуючого світогляду, але і відрізняється неї.

Відповідно, аналіз субкультур неможливий без їх зв'язку із ширшими культурами, до складу яких вони входять, але і необхідно прив'язувати дослідження і загалом до домінуючої культури у суспільстві. Таким чином можна дослідити наявну у субкультурах власну, відмінну від їх основних культур структуру та форму, що зібрані довкола специфічного виду діяльності та своєрідних цінностей, котрі і можуть вважатись суттєвими відмінностями від ширших, пануючих культур. Водночас вони мають корелюватись з останніми [35, с. 12 - 14].

Субкультури зазвичай формуються та обмежуються через самобутні, визначені пріоритети та специфічну діяльність. Деякі можуть створювати власне середовище із конкретними структурами, а інші можуть існувати як «розмиті межі» у більших культурах. Але у більшості випадків, коли мова йде про субкультури, то уявляється певне угруповання зі спільними ціннісними життєвими позиціями, котрі чітко відокремлюють себе від інших культур і об'єднуються на певних просторах через колективні бачення різноманітних проблем. Якщо у даних угруповань наявні критерії розподілу учасників за

віковими показниками, то тоді можна вживати поняття «молодіжної субкультури».

Молодіжна субкультура представлена не для всіх, є ніби підсистемою основної системи, вона лише визначає ціннісні орієнтири своїх носіїв, а створена молоддю для самих себе. Вперше ж почав вживати цей термін К. Мангейм у роботі «Діагноз нашого часу» (1943 р.). На думку автора, саме молодіжна субкультура дає найбільш повні підвалини для розвитку суспільних взаємовідносин, моральних імперативів та цінностей, що згодом переходять у загальне надбання [14, с. 309].

Те, що відбувалось із молодими людьми в описаний період, відрізняється від того, що могло бути раніше; цей феномен кардинально вплинув і на майбутнє багатьох культур різних країн. Те, чим вони займались, відіграло більш значущу роль у становленні підлітків, ніж суспільно-батьківське виховання.

О. Литвинчук, досліджуючи причини появи молодіжних субкультур, пише про те, що їх діяльність розподілена на дві сторони: вони виступають допоміжною ланкою у процесі соціалізації молоді, а також є безпосередніми культиваторами протестних настроїв та дій щодо авторитету дорослого покоління. Дослідниця вказує, що «досить часто у представників молодіжних угруповань може проявлятися завищена самооцінка, оскільки така молодь виділяє себе з-поміж тих людей, що не входять до об'єднання, та відчуває свою перевагу над ними. Дана завищена самооцінка досить негативно позначається на відносинах з оточуючими» [14, с. 310]. Молоді люди починають відокремлюватись через несприйняття їх бачення світу дорослими, створюючи власні утворення, котрі підтримують спільні ідеї. Але навіть у таких субкультурах зустрічаються як позитивні, так і негативні наслідки. До прикладу, існують такі рухи, котрі виступають за агресивні та жорстокі дії щодо інших верств населення, мають на меті виховати у молодого покоління схильність до прояву насилля [14, с. 310].

Потрібно звернути увагу на думку науковця Д. Хебдіджа, котрий стверджував, що людей приваблюють субкультури через наявність спільного незадоволення загальноприйнятими цінностями та стандартами. Тут стиль молодіжної культури виявляється не просто зовнішнім проявом, а завдяки своїм знаковим формам та ритуалам, він кидає виклик пануючій ідеології та моральним настановам, будучи в такому сенсі символічною формою супротиву тим, хто панує на протилежній стороні владної субординації [27, с. 505].

Але варто наголосити на тому, що члени субкультурних угруповань хоч і не поділяють цінності більшості культур, відрізняючись зовнішнім виглядом, способом життя чи пріоритетами, проте все ще живуть у спільному соціумі, виховуються в приблизно однакових родинах, працюють та відвідують освітні заклади так само, як і інші. Вони, виховані у досвіді «батьківських» культур, можуть так само поділяти установки у деяких питаннях, але, так чи інакше, завдяки власній інтерпретації життя, субкультури проектують свої культурні відгуки, вирішують наявні соціальні чи матеріальні питання через притаманне їм специфічне бачення світу. Також неможливо стверджувати про диференційованість чи ізольованість субкультур від суспільства – вони так само залежні від ситуацій, котрі можуть траплятись всередині класів та які безумовно впливають і на членів будь-яких груп. Саме в субкультурах молодь здатна показати свою реакцію на життєві події, і конкретно через аналіз їх угруповань можна найбільш чітко та яскраво простежити історичні факти, котрі справили на суспільство високе враження та вплив.

Вперше теоретичне зацікавлення феноменом субкультури було продемонстроване Чиказькою соціологічною школою у 20-ті рр. ХХ ст., яка вказала на основні концептуальні характеристики даного явища. Теорія аномії та концепція «колективних уявлень», запропоновані Е. Дюркгаймом, стали основою для подальшого теоретичного обґрунтування феномену субкультур Чиказькою школою. Інтерес до субкультур набув поширення у 60-х рр. ХХ ст. з появою субкультури гіппі.

Існує велика кількість різних визначень поняття «субкультура», але більшість з них основною характеристикою терміну вважають її протест проти цінностей пануючої культури. Усі окремі класифікації субкультур однаково охоплюють широкий спектр можливих характерних проявів таких груп, проте вичерпної класифікації досягти неможливо. Їх можна класифікувати за стадіями внутрішнього розвитку, за соціальною спрямованістю, гендерною приналежністю чи за видом їх діяльності. Основним критерієм, який присутній у всіх дослідженнях класифікацій субкультур, є світоглядний.

Розвиток людського суспільства та його перехід до постіндустріальної епохи знаменувався виникненням нових, загальнозначущих проблем, котрі стосувались кризи світогляду людини. Однією з причин виникнення субкультур вважається період 50-х років ХХ століття у Британії, після закінчення Другої світової війни. В цей час економічна ситуація стабілізувалась і досягла високого розвитку, а соціальні напруженості почали повертатись у життя населення. У повоєнному світі з'явилась соціальна група молоді, котра виступала лідером та очільником подальших соціальних змін. Молоді люди стали бенефіціантами змін у освіті та появі культури масового споживання, соціальної держави. Вік відігравав основну причину появи нової соціальної групи поруч із освітою, економікою та відсутністю традиційного батьківського виховання.

Постіндустріальна епоха викликала чималі зрушення у суспільстві, переорієнтацію ціннісних настанов, тим самим виступаючи каталізатором (збудником, стимулом появи) різноманітних субкультурних практик.

РОЗДІЛ II

ГЕНЕЗА ТА ЕВОЛЮЦІЯ СУБКУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК ГІПСТЕРІВ У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

2.1. Історія формування та розвитку субкультури гіпстерів.

Молодіжна субкультура, передусім, приваблює тих, хто відчуває на собі невеликі «капіталовкладення» у власний статус. Також ця культура приваблює тих, кому гостро не вистачає відчуття реальності. Не випадково субкультури вивчаються й розглядаються як важлива характеристика молоді. Зрозуміло, суспільство не є і не може бути однорідним. Кожна людина представляє мікросвіт із власними потребами, бажаннями, інтересами, які однозначно є особливими. Проте у багатьох існують досить схожі інтереси, а щоб їх задовольнити необхідно об'єднуватись з іншими. У такому соціальному механізмі існують субкультури. Коли стаєш частиною таких угруповань, починаєш сприймати перші соціальні ролі, закони спілкування з людьми та норми поведінки.

Інтернет-словник сленгу Urban Dictionary описує субкультуру гіпстерів як «субкультуру чоловіків та жінок, яка цінує незалежне мислення, контркультуру, прогресивну політику, оцінку мистецтва та інді-року, креативність, інтелект та дотепний стиль» [44]. Словник Оксфордського університету вказує, що «гіпстер – це особистість, яка стежить за останніми тенденціями моди» [33]. Зазначається, що слово гіпстер походить від сленгового слова «hip» – той, що розуміє; а вислів «to be hip» означає бути в темі.

Термін «гіпстер» отримав своєрідну популярність у 40-вих роках ХХ століття. У цей період представниками даної субкультури вважались особи, котрі є поціновувачами і неабиякими знавцями музики темношкірих – джазу, про що також писав у своїй роботі літературознавець А. Броярд. У «Портреті гіпстера» Броярд зазначав, що представники даної субкультури були «незаконнонародженими синами Розбитого покоління» [29, с. 721].

«Розбитим поколінням» називали субкультуру бітників – прошарок людей, котрі проживали в Америці у період 50-60-тих років минулого століття і займались мистецтвом та писали романи. Вперше цей термін описав Г. Кейн, зазначивши про нього у статті 1958 року «San Francisco Chronicle». До руху бітників відносять відомих американських письменників, таких як Ч. Буковські та А. Гінзберг.

Про вжиття терміну «гіпстери» вказує і Н. Мейлер у творі «Білий негр (Швидкі роздуми про гіпстера)» 1957 року, котрий описує неабиякий інтерес білих людей до культури джазу, називаючи їх «білими неграми».

Походження ж субкультури гіпстерів простежити важко, але вважається, що завдяки праці «На дорозі» Дж. Керуака 1957 року, можна знайти опис представників даного руху у вигляді постійного мандрівника, котрий у своїх діях надихається безпосередньо джазовою музикою, наркотиками, випадковими статевими зв'язками та поезією. Відповідно, Керуак виступав проти того, аби сприймати навішані ярлики Кейна щодо розуміння гіпстерів.

На думку автора, гіпстерів варто сприймати волелюбними та самостійними індивідами, для яких на першому місці завжди постає насолода життям: «В Америці я можу поїхати куди завгодно і отримати що захочу, тому що в кожному її куточку все одне і те ж, я знаю людей, знаю, чим вони займаються» [11, с. 119].

Також Дж. Керуак висловлює свою позицію щодо розуміння даної субкультури описом пригод гіпстерів-мандрівників територією своєї країни: «Тім Грей, Стен, Бейб та я провели цілий тиждень у чудових денверських барах, де офіціантки одягнені в літні штани і бігають із сором'язливими, люблячими очима, не закам'янілі офіціантки, а офіціантки, які закохуються у відвідувачів і переживають вибухові романи, охають, ахають і перебігають від одного бара в інший; і ми весь тиждень слухали джаз у Файв-Пойнтс, пили алкоголь у божевільних негритянських салунах і базікали до п'ятої ранку в моєму підвалі» [11, с. 252].

Зазначена розповідь Дж. Керуака ніби продавала звичайному середньому робітничому класу Америки можливість отримати спонтанність, миттєві емоції, справжність життя міст. Після виходу роману Керуака, культурний теоретик і соціолог з Британії Д. Хебдідж, у 1979 році оскаржив цей твір, зображуючи гіпстера як “радикального, білого інтелектуала”, що навмисне привласнював компоненти різних музичних творів, мови та зразки одягу нової для себе культури афроамериканців [36, с. 47]. Для нього гіпстер приваблював до себе оточуючих через «вільний» спосіб життя.

На думку Д. Хебдіджа, біла молодіжна культура, а саме представники музичної індустрії, «запозичували джазову музику, перекладали її та переносили у інакший контекст» [36, с. 46].

І, вже від 50-тих років ХХ століття молодь, надихнувшись авангардними течіями, почала асоціювати себе із корінними власниками цього музичного напрямку, намагалась створювати свої стилістичні доробки навколо джазу, асоціюючи його з абстракцією. По суті, це було символічним зближенням двох культур, але у підсумку спровокувало безліч конфліктів та агресивних наступів, котрі виникали на темі расизму, сексизму та інших аспектів, що безумовно наклало слід і на поширення моральної паніки серед населення. Але навіть джазову музику багато людей вважають атональною та гетерогенною через стилістику виконання. Проте для самих музикантів афроамериканського різновиду такі можливі прийоми це, скоріш, звільнення від обмеженостей, невизначеностей та компромісів. Така музика акцентувалась на унікальності звучання, а саме підкреслення на індивідуальності та особливості робило її по-справжньому гіпстерською. Важливим для цієї субкультури вважають саксофоніста Чарлі "Бьорд" Паркера, чия творчість високо цінувалась серед гіпстерів.

Загалом вважалось, що стиль гіпстерів неминуче надихався поведінкою темношкірих людей, котрі проживали в районах гетто, тобто це характерне співжиття у певному просторі з однаковими цінностями, проблемами та однією мовою. Представники субкультури гіпстерів приваблювали і

захоплювали суспільства завдяки своїй принциповості і неприборканості, вони намагались відкидати усі можливі правила джазової музики, розмовляли між собою жаргонами, використовували символічні позначення різних слів, що не могло не привертати увагу оточення і викликати відповідну реакцію на інаковість у суспільстві.

Зазначений раніше Н. Мейлер так розумів культуру темношкірих: « Будь-який негр, який бажає жити, повинен жити з небезпекою з першого дня, і жоден досвід ніколи не може бути для нього випадковим, жоден негр не може прогулятися вулицею з будь-якою реальною впевненістю, що насильство не відвідає його на його прогулянці... в своїй музиці він віддав голос характеру та якості свого існування, своїй люті та нескінченним варіаціям радості, похоті, знемагання, бурчання, судом, щипків, криків і відчаю від його оргазму. Хіпстер поглинув екзистенціалістські синапси негрів, і з практичних цілей його можна було вважати білим негром» [41].

Як зауважували дослідники К. Томпсон та З. Арсель у роботі «Демітологізація споживчих практик: як споживачі захищають свою сферу» [47, с. 798], написане Мейлером есе узаконило міську чорну культуру як приклад оригінальності, що зміг би допомогти направити життя білих чоловіків середнього класу у інше русло від їх міського та конформістського, мімікрійного способу життя.

А. Кінзі висловлював таку позицію, що до субкультурних попередників гіпстерів варто віднести англійських богем та денді, але головною їх відмінністю від гіпстерів є те, що останні з'явилися у просторі із більш вираженою тотальністю капіталізму та його розповсюдженістю [38, с. 43].

Д. Хебдідж, критикуючи порівняння бітників та гіпстерів, котрі ніби однаково народилися під впливом афроамериканської культури гетто, вважав, що вони є принципово різними. Так, вони організовані навколо символізованої джазом ідентичності з темношкірими, проте гіпстери, на відміну від бітників, не намагались підносити до вершин культуру афро як вічного борця за зрівняння своїх прав та свободи, звільнення від рабства [36, с. 48].

Культура гіпстерів відноситься до періоду певної культурної втоми, котрі і намагались віднайти істинність серед різноманіття та поширення великої кількості вже багато разів «відпрацьованих» та перероблених форм. Перші гіпстери свою діяльність і пов'язували з культивуванням проявів культури, але сьогодні думка більш схильна до того, аби вважати представників угруповання більш всеосяжними, еkleктичними. Сучасний гіпстер – це шукач першоджерел серед культурних форм минулих років, колекціонер та справжній цінитель естетики антикварного.

Для відомого американського активіста та письменника М. Джекера було важливим зазначити представників субкультури гіпстерів як культиваторів сингулярності та індивідуальності. У власній роботі «Темні часи, життя в США 1945-1960» автор зазначає про те, що «мова гіпстерів вважалась нерозбірливою та занадто неясною аби її можна було вживати у повсякденній мовній практиці. Також їм було важко сприймати буденне навколишнє, де вони не хотіли знаходитись і проживати одноманітне рутинне життя поруч із іншими ідентичними людьми» [37, с. 255].

Загалом можна відмітити те, що більшість авторів, котрі писали про субкультуру гіпстерів, притримувались власних стереотипних думок, що визначали ілюзорні елементи можливої однакової їх представників. Але у підсумку багато думок зійшлись на тому, що репрезентантом гіпстерів є білошкіра людина (зазвичай чоловічої статі), котра притримувалась лівих політичних поглядів, належала до середнього класу населення і залежала від мистецьких настроїв, намагаючись навмисне уникати приписаних суспільством характеристик щодо їх угруповань. Звісно, це лише узагальнений опис можливого гіпстера і він видозмінюється залежно від місця виникнення.

Лоурен Алфрі, американський соціолог, зазначає, що ті субкультури, котрі створювались у міському середовищі, де жили різні групи меншин або ж іммігранти, могли у своїх відносинах (вони могли бути або мирними або ж ворожими) відтворювати певні комбінації та модифікації у стилях одягу, у музиці чи мові. Такі приклади з'явилися у Британії і розповсюдились до США,

до складу котрих відносили модів, панків та скінхедів, які створювались через вплив до «робочих» районів Лондону іммігрантів з Вест-Індії [40, с. 25 – 27].

Дослідниця М. Туровська ще у 1968 році висловлювала свої думки щодо існування субкультури гіпстерів. Вона вважала, що гіпстери не є субкультурним феноменом, а просто закономірно представленим явищем серед протестуючої молоді проти неприйнятних для них принципів та позицій у суспільстві. З досліджених джерел можна зробити висновок, що автори притримуються різних думок щодо розуміння базових цінностей представників даного угруповання. Гіпстери не виявляють тих позицій, котрі не трансформуючись крізь роки та території, змогли б зберігатись у наступних поколіннях. Ті протестні настрої, які виникали у субкультурах тедді, гіппі чи бітників, можна цілком співставляти із тими, що проявлялись у гіпстерів. А от архетипні характеристики, індивідуальні ціннісні позиції гіпстерів крізь певний проміжок часу стерлись, залишивши лише зовнішні іміджеві ознаки. Це все можна звести до психологічних особливостей молодого покоління, котре схильне до протестних властивостей поведінки, яке не можна корелювати із конкретними історичними епохами [22, с. 232 - 236].

Рух гіпстерів проіснував недовго і був витіснений найбільш популярною субкультурою 60-тих років минулого століття – гіппі. У 1970-ті роки, коли стає очевидним початок нової ери постмодернізму, революційні рухи у більшості країн зупинились, що стосувалось і гіпстерів.

На початку 1990-х років знову почали говорити про появу субкультури гіпстерів у Бруклінському районі Вільямсбург. Це вже був новий тип представників, котрі репрезентували незабезпечених художників у вічних пошуках кращого життя посеред бідних районів Америки. Про цей процес вперше згадується у газетній статті «Бруклінська Богемія», автором якої є У. Уокер. Вона зауважила, що процес заселення даного району юними художниками був спричинений підвищенням цін за оренду у інших місцевостях (це були Алфавіт-Сіті, Мангеттен та Іст-Вілледж). Процес переїзду сприяв облагородженню кварталів, а разом із тим займанням місць проживання

латиноамериканців, їх витісненням [40, с. 29]. Під впливом появи нових прогресивних мешканців, котрі шукали своїх однодумців, старі та покинуті будівлі почали перетворюватись на автентичні майданчики для проведення вільного часу.

Соціолог Ш. Зукін, вивчаючи сучасне міське життя, підтримує цю трансформацію району саме через процес облагородження навколишнього, джентрифікації. Про це вона зазначає у своїй роботі «Оголене місто», вказуючи, що креативний молодіжний клас, котрий через вимушені обставини переселився сюди, зміг своїм бажанням (гуртуватись та проводити час разом з іншими) та конкретними діями змінити пейзаж цього району. Комерціалізація багатьох кварталів призвела до того, що жителі ще більше хотіли перебувати в автентичних, оригінальних просторах, де можна було б обмінюватись ідеями, творити та насолоджуватись атмосферою. В цей же час занепадали робітничі райони, а політика міста не хотіла зосереджувати фінансову підтримку на відновлення економічно невігідних промислових секторів [48, с. 42 – 43]. В принципі, завдяки навній ситуації нові жителі мали доступ до багатьох складських приміщень, котрі можна було трансформувати під власні потреби, що і зробили гіпстери, перетворюючи горища на галереї і некомерційні простори без особливих фінансових витрат.

Завдячуючи діяльності творчої молоді, почала зростати їх концентрація, і, у підсумку, підвищувалась кількість різноманітних тематичних приміщень, зростала увага до нового феномену і у пресі, журналах та статтях про життя суспільства. Також зросла кількість працівників у цих районах, котрі задіяні у сферах творчості.

Відповідно до цього міського прогресу, почали розповсюджуватись альтернативні простори та їх використання. З'явилась велика кількість ресторанів та барів, butikів, котрі часто слугували публічними місцями для задоволення сексуальних, інтимних потреб. І звісно, це також привернуло увагу не лише ЗМІ, але і підприємців, котрі прагнули розширювати послуги та заробляти на них. Таке споживання оригінального культурного продукту

почало поширювались і на інші райони, слугуючи індикатором спорідненості до автентичних кварталів типу Вільямсбургу.

Ще більшої популярності субкультура гіпстерів отримала у 2000-х роках, поширюючись як культура, пов'язана із джентрифікацією. Ці креативники живуть у мистецькому творчому світі, вважаючи себе оригінальними і несхожими на інших людей. Вони виявляли інтерес до сцени, альтернативного мистецтва, при цьому не створюючи власну культуру, а просто використовуючи певні особливості з минулих тенденцій.

Гіпстери стали помітніші у американській публічній сфері, про них писали у блогах, веб-сайтах, книгах, але не завжди у позитивній оцінці їх життя. Це скоріше було висміюванням їх стилю та притаманних життєвих цінностей. При цьому визначити людину, котра була представником цієї субкультури було досить важко: люди могли максимум описати їх стиль одягу, схильність до відвідування оригінальних помешкань та вподобання в музиці. Це може бути пов'язане із тим, що загальних характеристик для розуміння гіпстерів досить проблематично типологізувати, а до цього ж самі члени субкультури позиціонуються як такі, що відкидають будь-які стереотипи та навішані щодо них ярлики.

Субкультура гіпстерів – це група людей, котрі схильні до музичних та естетичних вподобань, що не користуються популярністю серед загальних модних течій у суспільстві. Зазвичай їх уявляють як молодь середнього класу зі світлим кольором шкіри у віці від 20 до 35 років, котрі сприяють облагородженню колишніх робітничих районів великих міст. Загальна тенденція існування гіпстерів у різноманітних культурах визначається тим, що чим більше молодих людей, котрі залучені до культурного життя, починають жити в спільних районах та об'єднуватись за ціннісними та життєвими переконаннями, тим стійкішою та масштабнішою стає субкультура гіпстерів.

Як зауважує Л. Алфрі, у їх стилі одягу відмінними постають стилі минулих епох або ж окремі предмети, аксесуари, котрі обов'язково мають бути або змінені на сучасний лад, або ж використані у поєднанні із сьогоdnішніми

тенденціями. Більшість вважають, що гіпстери культивують еkleктичні захоплення (виготовлення крафтового пива), слухають електронну чи інді-рок музику, часто проводять час у підвальних приміщеннях (бари та місцеві арт-хаузи) [40, с. 27].

Гіпстер може бути вільним художником, стилістом, маркетологом, журналістом чи працювати у музикальних магазинах, кав'ярнях, рекламних компаніях, модних крамницях, галереях або барах, займатись «фрілансом». Для заробітку грошей вони займаються нескладною роботою. У суспільстві навіть панує стереотип, що гіпстери мають заможних родичів, які матеріально їх забезпечують. Представники субкультури слухають досить прогресивну та модну музику. У 40-і роки – джаз, психоделічний рок у 50-ті, тріп-хоп та нью-рейв у 90-ті та 2008 роки відповідно. При цьому важливо виокремити якийсь конкретний музикальний напрям, що слухають усі гіпстери. В основному, це електронна музика з поєднанням різних стилів та напрямів.

Безперечно, початкова субкультура гіпстерів була зовсім іншою, ніж у сучасному її трактуванні. Зараз вони не мають абсолютно нічого спільного, і навряд чи, якби зустрілись по одному представнику гіпстерів з середини ХХ століття та сучасним її репрезентатором, змогли б спілкуватись на знайомі обидвом теми.

Через таке масове розповсюдження обговорення цієї субкультури у вигляді пародій та критики, автори також почали залучатись до даного процесу. До прикладу, твори, котрі характеризувались висміюванням гіпстерів, були «Підручник для гіпстерів» Р. Лангема та «Польовий путівник по міському гіпстеру» Дж. Аєлло 2003 року. У першій книзі йде розмивання гіпстерської культури через намагання пояснити естетичні та культурні вподобання (описано смаки в стилях одягу, вподобання, специфічні атрибути), що ідентифікують представників угруповання. Але популярність даних творів викликала чималі дискусії (не лише на Інтернет-форумах, але і у багатьох відео, сатиричних іграх), що безпосередньо стосуються гіпстерів.

Таке ж глузливе ставлення висловив у своїй праці «Подивіться на цього ... гіпстера» комедіант Дж. Манде у 2010 році. Для нього вся діяльність гіпстера була іронією, «від одягу і до телевізійних шоу, які вони дивляться, до дурного волосся на обличчі, що вони відрощують – це все є нескінченним жартом. За жодним з цих людей немає нічого, вони повстають проти неглибокого, матеріалістичного, безнаправленого суспільства, самі будучи такими» [42, с. 12].

У ХХІ ст., з появою Інтернету, вся молодь сформувалась та еволюціонувала певним чином. Насправді, зараз досить важко говорити або ж виокремлювати якісь конкретні риси, що притаманні лише певній субкультурі. Це пов'язано з тим, що більшість людей просто намагається слідувати трендам і новинкам, які з'являються у сучасному світі.

Б. Ширмер висловив свої переживання щодо процесу індивідуалізації котрий все більше розширює свої межі, таким чином підриваючи традиційну культуру, що натикається на страх наслідування, універсалізації та одноманітності. «Гомогенність постійно руйнується індивідуальним виразом, а індивідуальне вираження постійно руйнується одноманітністю. Ця динаміка стирає межі гіпстерської культури, унеможливаючи традиційні «субкультурні» форми колективної поведінки» [46, с. 179].

Тренди з 2000-х повільно переходили і до 2010-х років нашого століття, не залишаючи осторонь і субкультуру гіпстерів. І, через це, наприклад, вже у 2010 році гіпстерами почали називати всіх, хто мав хоч віддалені риси, пов'язані із цією субкультурою, тим самим знецінюючи поняття, перетворюючи його в насмішку і тому стираючи будь-який початковий сенс.

Субкультура гіпстерів у ХХІ ст. намагається жити та функціонувати у просторі міського постмодернізму, де найбільш виразно і динамічно відображене протистояння індивідуального та імітації. Звісно, згадувати про гіпстерів почали значно менше, ніж це було ще 5 років тому, але вони все ще продовжують існувати у тих самих соціальних мережах, дещо

трансформуючись як ззовні, так і внутрішньо, що пов'язано із постійно змінним інформаційним чи культурним полем, в якому ми живемо.

Світовою столицею сучасної субкультури гіпстерів вважають район у Брукліні, що зазначалось раніше. В Україні чітко визначеного центру гіпстерів немає, зазвичай вони живуть у таких великих та прогресивних містах, як Київ, Львів, Харків та Одеса. Одними з причин є відсутність модних магазинів одягу та недостатній потенціал для повноцінної творчої діяльності.

Якщо спробувати охарактеризувати культуру гіпстерів з погляду споживання та моди, то можна спостерігати паралельний розвиток сьогоденної молоді, суспільства та культури за перейняттям моделі західного стилю поведінки, життя і норм, де ідентичність створюється завдяки проектуванню на себе актуального та сучасного, і звісно ж, споживання цього.

Сьогодні на відеохостингу YouTube можна натрапити на сатиричні ролики, присвячені культурі гіпстерів та ставленні оточуючих до неї. У відео 2018 року під назвою «Просмаження гіпстера» сюжет відображає звичне життя представника субкультури, котрий натрапляє на засуджуюче його угруповання людей, котрі прямо кажуть йому вбити себе через те, що він гіпстер і розмовляє з ними так само насторожено та критично, як і вони. Сучасний гіпстер все ще одягається за стилем, котрим надихнувся з минулих трендів, вигулює свою маленьку собаку та читає непопулярні книги, слухає музику з останньої моделі гаджетів марки Apple та може за себе постояти гострим словом у суперечках.

К. Томпсон та З. Арсель також показали приклад використання сатири у рекламних та брендингових стратегіях, що породилась із міфів про субкультуру гіпстерів. У 2006 році компанія Apple випустила рекламний відеоролик під назвою "Я - Mac, а я - ПК", де перед глядачем розгортався діалог двох чоловіків. Один з них поставав у вигляді аналогу (прототип гіпстера, котрий залежний від культури) до іншого, ботаніка-бізнесмена. У цих рекламних пародіях яблучний гіпстер ототожнювався із самозакоханістю, безглуздістю, поверхневістю та претензійністю, натомість бізнесмен був прикладом тверезості, працьовитості, зрілості і не піддався ніяким примхам [47, с. 802].

Як стверджує науковець Б. Ширмер, гіпстерів не можна назвати субкультурою у звичному їй розумінні. Це виявлено у тому, що для гіпстерів немає жодних політичних чи економічних причин, щоб бути представником цієї культури. Єдино можливою причиною усвідомлення себе як частини субкультури може стати лише супротив, за допомогою креативності та іронії, соціокультурній імітації [46, с. 170].

Важливими критеріями, як зазначав дослідник, для вивчення цієї субкультури з соціологічної точки зору та культурологічного аналізу є:

- по-перше, невідповідність стандартам класичної моделі субкультури. Феномен субкультури гіпстерів позиціонує себе як «експертизу життєвих стилів», займаючи місце у просторі пізнього модерну;
- по-друге, те, що гіпстери іронічно естетизували культурні об'єкти минулих століть, виражало латентний їх «снобізм», адже вони завдячували своєму соціальному статусу як авангард середнього класу;
- по-третє, це не є типовою культурою протесту, бо тут вся увага зосереджена на збереженні тих культурних артефактів, що зберегли та охороняли свою неповторність, але втратили затребуваність [25, с. 206].

2.2. Субкультурні практики гіпстерів в українському контексті.

Сьогодні в Україні можна побачити таку ситуацію, що суспільство ігнорує спроби осмислити специфіку субкультур. Це можна пояснити тим фактом, що досить тривалий час наша країна перебувала під впливом та владою Радянського Союзу, що негативно вплинуло на сприйняття суспільством західного типу світосприйняття. Це також позначилось на неможливості адекватного прийняття інших культур з їх особливим досвідом та історією. Власне через це пояснюється теперішнє різко несхвальне та навіть осудливе ставлення суспільства до феномену субкультури гіпстерів. Насправді, ця тема є досить важливою, адже сучасна соціокультурна ситуація змінюється з швидкими темпами. Це пов'язано, насамперед, із тим, що Україна стала на новий шлях розвитку, який включає в себе не лише політичні й економічні, а й

культурологічні області. Важливо зазначити, що переважна більшість усіх субкультур була породжена саме на західних територіях, тому їх світосприйняття, філософія поглядів та ідеологія спрямовані на ту основну проблематику, яка хвилює західноєвропейське населення. Україна робить кроки до наближення себе у загальний, не тільки політичний, а й суспільно-культурний процес європейської спрямованості. Можна говорити про те, що ця сучасна субкультура на теренах України трансліює основні погляди, переконання та кругозір своїх західних однодумців, дещо трансформуючи їх світогляд, щоб зробити його більш наближеним до української специфіки розуміння навколишнього.

Субкультура гіпстерів все ще продовжує існувати, не дивлячись на критичні статті минулих років про смерть даного феномену. Так, послідовників цієї молодіжної культури стало менше, ніж 5 років тому, але це пов'язано із стрімким розвитком різноманітних соціальних мереж, де щодня з'являються нові трендові субкультурні рухи, котрі перетікають один в одного. При цьому вони запозичують певні елементи з інших угруповань, середовищ, тим самим розмиваючи як власні визначні риси, так і змішуючи «оригінальні» прояви і характеристики субкультурних течій, котрі існують багато років. Це саме трапилось і з субкультурою гіпстерів, котру сьогодні важко виокремити з-поміж інших, схожих не лише за зовнішніми ознаками, але і ціннісними орієнтаціями. Сам термін «гіпстер» сьогодні експлуатується суспільством для опису модної людини, знецінюючи субкультурність у такому феномені взагалі.

Схожою до субкультур гіпстерів та VSCO-girl є субкультура Інді-кід. Вона з'явилась у 2000-х роках і стала досить відомою завдяки TikTok у 2020 році. Виразними рисами представників Інді-кід є яскравий різнокольоровий одяг у поєднанні з власноруч зробленою біжутерією, схожою на дитячу. Вони так само як VSCO-girl і гіпстери, надають перевагу окулярам RayBan, натуральному макіяжу, брендовим кедам, джинсам, шкіряним курткам та сорочкам, слухають музику жанру інді, часто фотографуються та знімають

відео для соціальних мереж, а їх спосіб життя заснований на принципах незалежності та індивідуальності.

Представників гіпстерів можна зустріти не лише у Америці чи країнах Заходу, але і в Україні. В нашій країні відповідно ця субкультура розвинулась пізніше, ніж виникла у США. О. Усенко у своїй статі «Культурна форма гіпстерів в контексті стилю життя сучасної української молоді» наголошує на тому, що «культура гіпстерів має західне походження, а українські представники – це носії іншої, зміненої культури» [23, с. 196].

Однією з відмінностей українських гіпстерів від західних є відсутність розподілу учасників по соціальних чи фінансових ознаках. Багато хто з представників спільноти взагалі можуть бути проти того, щоб їх називали гіпстерами. Не дивлячись на це, майже усі гіпстери кажуть про те, що вони прагнуть до вільного життя та слідування моді. Для членів спільноти необхідно та важливо не виділятися, а суміщати гармонію кольору та форми, мати вишуканий смак на моду, не зникати серед ідентичного та одноманітного міського населення, а навпаки, знаходити всередині нього зручне для себе місце.

Б. Джойс та С. Лоуренс у 2015 році розробили для Інтернет-видання Paste фото-історію еволюції гіпстерів за останні 5 років, що ознаменувались найбільшою кількістю уваги, приділеною цьому феномену. Варто зазначити, що українські представники субкультури притримувались тих самих пріоритетів, які були наявні у їхніх іноземних колег. Різниця могла полягати лише у тому, що на території України всі ці процеси популяризувались із невеликою затримкою у часі. Перший період – це “Веган без жорстокості” як уособлення свідомого збереження навколишнього світу і використання лише органічних продуктів та речей. Дана течія і сьогодні користується великою популярністю, багато українських гіпстерів притримуються таких цінностей і розповідають про це у своїх соціальних мережах. Для 2011 основними рисами було рукоділля і різні яскраві блискучі доповнення у зовнішності. Третій період пов’язаний із культом мандрів. Кожен поважаючий себе гіпстер намагався

подорожувати якомога частіше, висвітлюючи це у Instagram – «подорожувати для Instagram та «інстаграмити» для подорожі». У наступному році стало модним носити різні квіткові прикраси на голові, відвідувати фестивалі, а також носити вільний вінтажний одяг. 2014 рік – це рік брутальних чоловіків із густою бородою, котрі нагадують дроворубів із півночі. Останній описаний тренд гіпстерів асоціювався із людиною, котра часто відвідує різноманітні кав'ярні і роздумує про прочитані книги. До стандартного чоловічого стилю в одязі додавались різнобарвні шкарпетки та окуляри [39].

Серед українських послідовників даної спільноти так само були популярні усі зазначені характеристики, але вони просочувались у суспільство із певною часовою затримкою. Хоча навіть сьогодні можна зустріти молодь, яка поєднує в собі більшість із наведених трендів, намагаючись охопити не лише зовнішні атрибути, але і притримуватись спільних пріоритетів гіпстерів.

Стиль одягу українських гіпстерів можна назвати повсякденним: різноманітні сорочки у поєднанні з сучасними джинсами, обов'язкова наявність браслетів, годинника та коштовних окулярів, капелюхів чи шапки, грубі шкіряні черевики або ж брендові кеди (в залежності від пори року) і все це у поєднанні з модними течіями одягу минулих років. Завдяки Інтернету кожен гіпстер може зрозуміти, що і як можна одягати, аби залишатись на хвилі моди. Тепер існує велика кількість блогів, які збирають необхідну інформацію, знімають чимало відеороликів та створюють колажі фотографій у Pinterest на гіпстерську тематику і цим усім можуть надихатись всі бажаючі. До прикладу, 2021 року Р. Кріббі у журналі «Next Luxury» опублікувала пізнавальну статтю («27 найкращих гіпстерських вбрань для чоловіків та жінок у 2021 році») про те, які тренди будуть наявні у гіпстерському гардеробі [31]. Високо цінуються не лише речі, придбані у відомих молодіжних магазинах одягу, але і речі з «бабусиної» скриньки, що отримують нове життя завдяки молодіжним вподобанням гіпстерів. Так само представники спільноти не нехтують відвідуванням комісійних, вінтажних магазинів, де можна знайти необхідні атрибути для підкреслення своєї належності до субкультури. Як згадувалось

раніше, популярна сьогодні субкультура Інді-кід ще у 2000-х роках співпадала із гіпстерами у баченні стилю – це, насамперед, індивідуальність, відповідність модним течіям, а також перероблений власноруч одяг.

У центрі їх уваги стоїть актуальність, вони постійно мають знати про всі події, пов'язані з їхньою субкультурою: починаючи від вечірок, появи нових музикантів і закінчуючи знайомствами із творцями візуального контенту. Представники спільноти активно користуються соцмережами, відвідують спільні місця (простори зібрання у Києві – це «Часопис», Київська мала опера чи «Циферблат»), де активно присутня інтелектуальна тематика спілкування, вони люблять татуювання, а пересуваються містом на ретро-мопедах, електросамокатах чи велосипедах. Їх головною відмінністю є схильність до прояву творчості незалежно від професії чи посади, а також важливість реалізації себе у світі, свобода від нав'язаних суспільством думок, насолода власним життям і втеча від «мейнстріму».

Вже згадувана дослідниця О. Усенко вважає, що «образ гіпстера насичений символами і знаками, що в сукупності з певними цінностями і нормами створює модну сьогодні культурну форму, що активно розвивається» [23, с. 198].

Гіпстери є відображенням креативного пласту суспільства, що безпосередньо пов'язує їх з культуротворчим, культурологічним простором. Представники цієї культури виступають прямим відображенням сукупності всієї інформації, що породжується, втілюється та функціонує у соціумі.

2.3. Соціальні мережі як трансформатор субкультурної практики гіпстерів.

Сучасний світ неможливо уявити поза контекстом глобального поширення інформації. У такій ситуації щодня відбуваються зміни як у суспільстві, так і в культурах, породжуючи від взаємного обміну нові явища, котрі згодом стають популярними. Відбувається не лише плюралізація, помноження культур, але і естетизація рутинного життя індивідів. Девіантна

поведінка також може впливати на поширення чогось нового серед населення, адже вона допомагає певним представникам населення відрізнитись від більшості. Про це пишуть автори статті «Молодіжна субкультура: соціально-філософський феномен девіантності», акцентуючи увагу на тому, що даний феномен може оцінюватись не лише з негативних конотацій, але здатний виступати і в позитивному аспекті (до прикладу, вчені чи творчі люди відрізняються своєю діяльністю та поведінкою від інших членів суспільства, але сприймати їх як загрозу населенню об'єктивно немає ніяких підстав). Адже девіантність – це, передусім певна поведінка, котра відрізняється від загальноприйнятої. Так, «не всі вчинки можуть потрапляти під норми, але це і значить, що вони не є відхиленнями просто через те, що знаходяться у сфері відносин, які не регулюються конкретними нормами (процеси наукової чи художньої творчості)» [10, с. 278].

Суспільна думка здебільшого оцінює субкультурні угруповання з точки зору негативних проявів девіацій. Проте, більшість наявних сьогодні субкультур не є такими, їх не можна охарактеризувати як суто позитивні (хоча такі також існують), чи протилежні – негативні, що становлять неабияку загрозу суспільству. Більшість людей, котрі прагнуть знайти однодумців задля спільного проведення дозвілля, намагаються оточувати себе подібними. Це може бути однакове світобачення, ідентичні вподобання у стилі одягу чи музиці, зачісках тощо. Головну роль, котру відіграє субкультура для молодих людей (адже представники різноманітних субкультур у переважній більшості є молодими людьми) – це вплив на них та допомога у соціалізації. На думку О. Литвинчук, «представники субкультури сприймають її норми, цінності та стиль життя як зразок для власного існування. Тут молодь приваблює можливість поспілкуватись зі своїми однодумцями, прагнення виділитись із натовпу і бажання продемонструвати власну позицію у соціумі» [14, с. 309].

О. Литвинчук виокремила деякі причини, через які підлітки і сьогодні створюють та вступають до існуючих субкультур. Для молодої людини важливо знаходити комфортне середовище, де за її вчинки та переконання не

будуть засуджувати, де можна віднайти підтримку і відчуття розуміння. У сім'ях, котрі виховали підлітків, вже важко проявити себе та утвердити власне

«Я», від чого, безумовно, виникає бажання знайти підтримку своїх слів не тільки серед членів родини, а й поміж чужих тобі людей, навчатись висловлювати свої думки і бути прийнятим серед нових зразків для повторення. Також більш ймовірним є те, що підліткові проблеми краще зрозуміють та допоможуть вирішити однакові за віком люди. Через досвід комунікації з ровесниками можна відшукати глибинні психічні проблеми, що пов'язані з пубертатним періодом та складнощами спілкування із суспільством [14, с. 309].

Сучасні субкультури виконують роль провідника у дорослий світ, готують своїх членів у моральному аспекті до переходу на новий рівень взаємовідносин зі світом, допомагають розібратись зі складними ситуаціями та направити на розвиток власної свідомості, підвищують самооцінку та позбавляють можливих проявів тривоги чи страху, а своєю діяльністю сприяють загальному розширенню та зміцненню культурного рівня. Останнє можливе через розмаїту діяльність представників угруповань, що безпосередньо може бути пов'язаною з творчістю та мистецтвом. Зокрема, існують субкультури рокерів, паркуру, воркауту чи хіп-хопу, котрі дають приклад молодому поколінню писати власну музику, грати на музичних інструментах чи вивчати хореографію, займатись спортом, вести активний спосіб життя, досліджувати історію танцю тощо.

Важливо зазначити і про негативний аспект, котрі спричиняють певні субкультури на молодь. Це може бути вживання алкоголю чи різних наркотичних, психотропних речовин, кримінальний чи інший небезпечний вид діяльності, пов'язаний із підкоренням хмарочосів, проявом відкритої насильницької та агресивної поведінки до інших людей тощо.

Сьогодні стала досить популярною субкультура руферів – це люди, котрі у гонитві за екстремальними та новими відчуттями здатні до підкорення небезпечних високих будівель без будь-якого страхування. Більшість з представників руферства знімають свої сходження на камери задля того, аби

здобути визнання та популярність у соціальних мережах (Instagram, TikTok, YouTube), заробити кошти на своїх відео. Молодь всіляко намагається романтизувати даний вид діяльності, повторюючи за своїми «кумирами». Навіть не дивлячись на те, що більшість руферів фізично підготовлені до сходження та зйомок в екстремальних умовах, їх послідовники не замислюються над тим, наскільки це може бути небезпечно. Діти, натхненні красивими фотографіями та якісно змонтованими відео, нехтуючи власною безпекою, намагаються відтворити їх дії, наслідувати руферам, що досить часто закінчується смертельними випадками. До схожих за діяльністю та наслідками відносять субкультури сталкерів, дігерів та зачіперів, що так само, порушуючи закони, дають негативний приклад одноліткам через власні публікації у соціальних мережах, обговореннях їх діяльності у новинах.

Одним із прикладів субкультурних угруповань можна назвати скейтерів, котрі і сьогодні приваблюють до себе велику кількість молоді не лише у світі, але і на теренах України. Скейтбординг виник у 50-тих роках минулого століття у Каліфорнії, отримавши популярність лише через 15 років. Дана субкультура досягла піку також у 2000-х роках, продовжуючи існувати і тепер у різних містах світу. Більше того, спеціально для скейтерів світові бренди, такі як Dior, Supreme, Vans, Obey, Thrasher та багато інших почали створювати одяг, аксесуари та взуття. Скейтбординг визнали екстремальним видом спорту, для скейтерів створюються спеціальні майданчики у парках, ними захоплюються знаменитості, про них знімають фільми та випускають тематичні ігри для ігрових приставок чи мобільних телефонів. Представники даної субкультури досить часто знімають відео для таких соцмереж як TikTok та YouTube, публікують фотографії у Pinterest, завантажують майстер-класи до відеохостингу Vimeo, спілкуються із однодумцями на різноманітних платформах, тематичних форумах, чатах та месенджерах.

Розповсюдженою серед молоді постає субкультура аніме, що зародилась на початку XX століття, у котрій основою стало обожнювання японських коміксів у стилі манги. Головна діяльність представників субкультури – це

перегляд японської анімації, а також наслідування стилю вбрання відомих аніме персонажів, використання у повсякденних розмовах японських слів; деякі анімешники навіть самі пишуть історії для коміксів та малюють персонажів, прикрашаючи результатами власної творчості свої домівки. Досить поширеними у субкультурах аніме стали заходи, котрі присвячені косплею (перетворення зовнішності та характеру під образ обраного персонажу, намагання максимально відтворити його через зміну своєї особистості) на щорічному фестивалі Comic Con. Деякі косплеєри здобули чималу популярність завдяки Інтернету, завантажуючи власноруч створені образи у соцмережі. До прикладу, Яя Хан стала настільки відомою жінкою, котра майстерно перевтілюється у різноманітних персонажів, що відкрила власний бізнес з продажу аксесуарів, які необхідні для якісних косплеїв. На її сторінці у Facebook більше 2 мільйонів підписників, вона співпрацює з відомими світовими кінокомпаніями, журналами та рекламодавцями [12].

Завдяки розвитку технологій можна виокремити ще одну субкультуру, котра називається геймери [2]. Вони з'явилися разом зі створенням перших комп'ютерних ігор, а явище поширилось після появи Інтернету. Молоді люди, котрі полюбили грати, тепер могли спілкуватись разом із однодумцями з різних кінців світу, створювати віртуальні спільноти та розширювати свою субкультуру. У XXI столітті все перейшло на новий рівень геймерства: серед команд різноманітних жанрів комп'ютерних ігор проводяться масштабні турніри, за котрими слідкують велика кількість людей. Сучасні українські геймери займають одні з передових позицій у рейтингах кращих гравців світу, заробляючи на своєму захопленні величезні кошти. О. Литвинчук гадає, що представники цієї субкультури «вбачають у іграх сенс свого життя» [14, с. 311].

Варто зазначити, що до України швидко потрапляють різноманітні молодіжні течії, котрі виникають у соціальних мережах. Нещодавні тренди 2019 року відкрили світові жіночу субкультуру VSCO-girl, назва якої походить від однойменного застосунку для обробки фотографій VSCO. Через популярність у застосунку різних фільтрів (що імітують старі фотографії,

зроблені на вінтажні фотоапарати Fuji чи Kodak), котрі накладаються на фото, все більше дівчат стали публікувати схожі за стилем фотографії у Instagram, надихаючись образами одна одною. Для представниць цієї субкультури характерні не лише зовнішні атрибути у вигляді кедів, рюкзаків, плівкових фотоапаратів чи оверсайз світшотів, але і екологічний свідомий спосіб життя, любов до себе. Даний тренд розповсюдився не лише на соціальні мережі, але став популярним і у повсякденному житті. Спільнота ніби поєднала у собі різні аспекти із популярних субкультур – гіппі (запозичення цінності свободи та природньої краси) та гіпстерів (культ вінтажного та стиль одягу) [14, с. 310].

Субкультура гіпстерів сформувалась у 1940-х роках. Її розповсюдження стало можливим через зацікавлення білою молоддю середнього класу джазом, що було передовим та розповсюдженим видом музичного мистецтва серед афроамериканської культури. Багато письменників, таких як А. Броярд, Н. Мейлер, Дж. Керуак, Д. Хебдідж давали власні визначення та характеристики даній субкультурі, котрі могли бути абсолютно несхожими між собою. Їх рух був витіснений у 60-х роках іншими субкультурами і лише у 90-х роках почали говорити про відродження гіпстерів всередині робітничого району Брукліну, котрі стали відображенням процесу джентрифікації. У XXI столітті ставлення до гіпстерів змінилось на відверту ворожість та іронію, котра супроводжувалась відповідними творами та обговореннями в Інтернет просторах. Сьогодні вони існують в просторах міського постмодернізму, зазначаючи про своє існування через активне користування різноманітними соціальними мережами.

Існуючий сьогодні феномен інтернет-практик дав поштовх до процесу взаємопроникнення та плюралізації багатоманітних культур та культурних феноменів. Девіантна поведінка всередині суспільств також постає однією з багатьох причин змін культурних традицій населення. Субкультури, котрі часто асоціюються із негативним проявом девіантної

поведінки окремих груп осіб чи індивідів, виконують необхідну роль у соціалізації суб'єктів та їх подальшому становленню у якості частини всезагального процесу суспільних відносин. Сучасні трансформації субкультур пов'язані із відкритим простором інформації, розповсюдженням соціальних мереж та універсальним інтеграційним процесам між провідними країнами світу. Україна продовжує робити кроки до наближення у суспільно-культурний процес європейської спрямованості, де феномен субкультур не є ігнорованою тематикою для сприйняття у суспільстві, а їх обговорення та вивчення визнане на науково-дослідницькому рівні. Проаналізувавши розвиток субкультури гіпстерів в нашій країні, можна визначити, що помітною рисою української молодіжної субкультури є те, що тут відбувається акомодация й адаптація іноземних субкультурних практик з їхніми ідеологіями та культурними цінностями під наше сприйняття.

ВИСНОВКИ

Перші спроби теоретичної концептуалізації субкультур були розпочаті у 20-ті рр. ХХ ст., коли група соціологів та кримінологів в Чикаго почала збирати дані про підліткові та девіантні угруповання. Проте, актуалізація теоретичних досліджень субкультури припадає на період 80-х рр. ХХ ст.

Через взаємодію субкультур з іншими сферами життя і відповідним їх дослідженням з використанням різних наукових підходів, виникають неузгоджені між собою конотації та концептуалізації поняття субкультури. Розглянувши теоретичні обґрунтування поняття «субкультура», можна зробити висновок про неможливість вичерпного визначення даного феномену, а також його фундаментальної класифікації. Вважається, що людей приваблюють субкультури через наявність спільного незадоволення загальноприйнятими цінностями та стандартами. Субкультура визначається як система цінностей, способів поведінки і стилів соціальної групи, що становить частину цілого, де спільним для усіх утворень постає світоглядний критерій класифікації. Майже в кожній субкультурі наявні «власні» цінності, стиль поведінки, бачення життя, ідеї, ідеали та принципи.

Розуміння сутнісних характеристик, особливостей та конкретних критеріїв субкультур, а також їх осмислення та узагальнення, може дати вагомий поштовх до віднайдення нового шляху розуміння культурного простору суспільств. Адже субкультура не є аномальною та деструктивною за своєю природою у культурному просторі. Завдяки цьому явищу можна зафіксувати самотність соціальних суб'єктів у суспільстві, визначити механізми функціонування та специфіку їх активності у соціальному житті. Значення субкультури полягає в тому, що вона дає величезний потенціал для результативного ведення діалогу з багатоманітним проявом існуючих суспільних рухів та їх представниками.

Теоретичні дослідження постмодерністських підходів змінили стереотипність методологічного підґрунтя вивчення субкультур. Почали вивчатись і самі продукти субкультури, де текстами дослідження постають

книги, журнали, фільми, музика, соціальні мережі. Переважає думка, що постіндустріальна епоха та кризові ситуації, котрі виникли у тодішніх післявоєнних суспільствах і стали підґрунтям, стимулом для розвитку і розповсюдження відомих та масових молодіжних субкультур та, відповідно, притаманних їм субкультурних практик. Молодь як соціальна група поставала очільником цивілізаційних змін суспільства та появи культури масового споживання.

Гіпстер як представник субкультурного феномену сформувався у 1940-х роках. Їх появу символізують із виключним зацікавленням представників білошкірого населення популярною музикою афроамериканської культури – джазом. Образ гіпстера романтизувався у повсякденному житті, а багато письменників підкріплювали цей статус через власні твори, по-різному описуючи членів даних угруповань. Явище гіпстерів поступово зникало з появою більш могутніх у своїх проявах субкультур, таких як бітники чи гіппі.

Про відродження субкультури почали зазначати у 90-х роках ХХ століття, пов'язуючи їх із процесом джентрифікації робітничих промислових районів Нью-Йорку, а саме найвідомішим з них – Брукліном, звідки почалась нова історія становлення явища і котрий дотепер вважається столицею сучасних гіпстерів. Через декілька років, після масового поширення гіпстерів, ставлення населення до них стало інакшим, змінившись на агресивну іронію та ворожість. Так і не визначивши конкретне розуміння субкультури гіпстерів, що пов'язане з виокремленням сутнісних характеристик, феномен мав досить розмиті риси у баченні суспільства. Загалом переважною думкою щодо цієї субкультури стало її трактування як притаманної молодій людині 20 – 35 років, котра є представником середнього класу населення, має світлий колір шкіри, а також співвідноситься із процесами творчості та джентрифікації. Не дивлячись на те, що представників субкультурної спільноти постійно висміювали не лише у книгах, журналах, блогах чи соціальних мережах, вони продовжують жити в просторі міського постмодернізму багатьох країн світу.

Українське ж розуміння субкультури сприймається передусім у двох конотаціях – як девіантної поведінки та ексцесу. У такому випадку на долю субкультури гіпстерів випадає роль дати суспільству таке сприйняття та розуміння сучасності, завдяки яким можна було б цілком адаптуватись до реального, навколишнього, сучасного і постійно прогресуючого суспільства. Але зараз все ще складно говорити про те, що наш соціум справді може свідомо підійти до проблематики розвитку та функціонування не тільки загального явища субкультури, а й контролю таких антисоціальних субкультур, котрі приносять шкоду населенню України.

Гіпстери кажуть про те, що вони прагнуть до вільного життя та слідування моді. Більшість представників гіпстерів цікавляться актуальними новинами та мистецькими подіями, котрі відбуваються у світі та у містах, де вони проживають. Вони люблять інтелектуальні бесіди з однодумцями у різноманітних автентичних просторах. Стиль одягу гіпстерів – повсякденний у поєднанні з модними акцентами вбрань минулих років, що доповнюються різноманітними аксесуарами (від брендових окулярів до дизайнерських прикрас), переробленим власноруч вінтажним одягом та бородою (у чоловіків). Переважна більшість гіпстерів займаються творчістю, притримуються лівих політичних поглядів та працюють у відповідних професіях – вони можуть бути фотографами, музикантами, письменниками, блогерами, художниками, при цьому усі вони активно ведуть власні сторінки у популярних соціальних мережах. Схожі субкультурні практики наявні не лише у європейському, але і в сучасному українському середовищі. Якщо 10 років тому розвиток українських членів угруповань відставав від своїх західних товаришів, то сьогодні, з масовим розповсюдженням великої кількості соціальних мереж ця часова прірва зникає, тенденції швидко та одночасно схоплюються багатьма гіпстерами і активно впроваджуються у повсякденне життя. Також причиною такого зв'язку стала сама Україна, котра наближається до тих культурних, політичних та суспільних процесів, що притаманні цивілізованім та прогресивним європейським державам. У тих країнах феномен субкультур не є

застарілою тематикою у різноманітних наукових дослідженнях чи повсякденних обговореннях, а навпаки, активно пропагується серед молодого та старшого покоління. Відповідно, характерною особливістю для сьогоденних субкультурних практик гіпстерів є своєрідна адаптація в українські спільноти іноземних прикладів, що наповнені їх філософією та поглядами під вітчизняне трактування спожитих та наслідуваних явищ.

Розвиток технологій та можливостей нового рівня обміну інформацією у XXI столітті сприяв тому, що процеси культурного обміну поширились із більшою силою, відбувається постійна плюралізація культур та їх феноменів. Цим також користуються субкультури, виконуючи вагомую роль у адаптації осіб до суспільного простору. Наявні сьогодні трансформації субкультур безпосередньо пов'язані з новими можливостями поширення інформації, популярністю соціальних мереж, а також загальними уніфікуючими процесами між розвиненими державами світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальные проблемы молодежной субкультуры: Сб. статей / под ред. О. В. Красновой. М.: Издательство Московского психологосоциального института, 2008. 358 с.
2. Бондарь А. Вы не геймер?: статья для вас и ваших родителей. Країна знань. 2005. №5. С.14-15.
3. Васильчук Є. О. Науково-теоретична інтерпретація субкультурного молодіжного радикалізму у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників / Є. О. Васильчук, Л. П. Чернова // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія: Політологія. 2016. Т. 273, № 261. С. 16-22.
4. Васильчук Є. О. Структурно-типологічна організація субкультурного молодіжного радикалізму / Є. О. Васильчук, Л. П. Чернова // Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України. Серія: Політичні науки. 2015. № 4. С. 84-92.
5. Глушкова О. М. Теоретические аспекты анализа субкультуры // Архитектон: известия вузов. 2007. № 26. С. 25-36.
6. Гуляева Т. В. Типы и виды современных молодежных организаций // Научные труды Дальрыбвтуза. 2008. №20. С. 1-8.
7. Дроздовський Д. І. Молодість, історія і субкультура: знімки контактних зон // «І»: незалежний культурологічний часопис. 2007. №46. С. 19-24.
8. Епанова Ю. В. Субкультура тинейджерів як феномен сучасної культури: теоретичні аспекти аналізу / Ю. В. Епанова // Вестник СамГУ. 2007. №5/2 (55). С. 152-158.
9. Иноземцев В.Л. Современное постиндустриальное общество: природа, противоречия, перспективы / учеб. пособие для студентов вузов. Москва: Логос, 2000. 304 с.
10. Каранфилова Е. В., Сазонов В. В., Леоненко М. И. Молодёжные субкультуры: социально-философский феномен девиантности. (Молодіжна

- субкультура: соціально-філософський феномен девіантності). // Гілея . 2020. №2. с. 277-281.
11. Керуак, Дж. На дорозі / пер. з англ. Б. Павличко. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2010. 304 с.
 12. Косплей: как на этом хобби зарабатывают деньги // BBC News Russian. 2018. URL: <https://www.bbc.com/russian/features-46008721> (дата звернення 24.04.2021).
 13. Латышева Т. В. Феномен молодежной субкультуры: сущность, типы // Социологические исследования. 2010. № 6. С. 93-101.
 14. Литвинчук О. В. Субкультури в молодіжному просторі: соціально-філософський аналіз // Гілея . 2020. №2. С. 308-311.
 15. Орешняк В.Л. Историко-теоретичні передумови переходу суспільства до сталого розвитку // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія № 18. Економіка і право : зб. наукових праць. Вип. 9. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. С. 35-40.
 16. Савельев Ю. Б. Взаємодія субкультур як фактор соціокультурного розвитку: автореф. дис. на здобуття наук. ст. канд. філос. наук: спец 09.00.03 «Історія філософії». К., 1997. 26 с.
 17. Субкультура // Краткий словарь по социологии. / под ред. Д.М. Гвишиани, Н.И. Лапин. Москва : Политиздат, 1988. С.401-402.
 18. Субкультура // Современная западная социология: словарь. / сост. Ю.Н. Давыдов, М.С. Ковалёва, А.Ф. Филиппов. М.: Политиздат, 1990. С. 336.
 19. Субкультура // Социологический словарь/ пер. с англ. Н. Аберкромби, С. Хилл, Б. С. Тернер; под ред. С. А. Ерофеева. 2-е изд., перераб. и доп. М.: ЗАО Издательство «Экономика», 2004. С. 325.
 20. Субкультура // Социологический энциклопедический словарь. / ред. Г. В. Осипов. М.: Издательская группа ИНФРА М НОРМА, 1998. С. 350.
 21. Сушик Н. С. Сутність, елементи, особливості, класифікації, фактори формування субкультури підлітків: соціально-педагогічний аспект //

- Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Сер.: Педагогічні науки. 2012. № 8. 233 с.
22. Туровская М. «Преступления века» и «Массовая цивилизация» // Новый мир. 1968. №7. С. 231-239.
23. Усенко О. Культурная форма хипстеров в контексте стиля жизни современной украинской молодежи // Соціологія у (пост)сучасності. Збірник тез доповідей учасників VIII Міжнародної наукової конференції студентів та аспірантів [Харків, 15 – 16 квітня 2010 р.]. Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2010. С. 196-198.
24. Щепанская Т. Б. Субкультуры // Современный городской фольклор. М.: РГГУ, 2003. С. 12-24.
25. Якимова Е. В. Ширмер Б. Хипстеры позднего модерна: новые тенденции в поп-культуре // Институт научной информации по общественным наукам РАН (Москва). 2019. С. 199-206.
26. Якуба О. Молодіжні рухи та їх базова типологізація // Незалежний культурологічний часопис «І». 2002. № 24. С. 127-134.
27. Blackman S. J. Subculture theory: an historical and contemporary assessment of the concept for understanding deviance. *Deviant Behavior*, 2014. 35 (6). PP. 496-512.
28. Brake M. *Comparative Youth Culture. The Sociology of Youth Culture and Youth Subculture in America, Britain and Canada*. 1st ed. London: Routledge & K. Paul, 1985. 238 p.
29. Broyard A. A portrait of the hipster // *Partisan rev.* N.Y., 1948. vol. 15, N 6. P. 721-727.
30. Coleman J.S. *The adolescent society: The social life of the teenager and its impact on education*. Free Press of Glencoe, New York, 1961. 368 p.
31. Cribby R. 27 Best Hipster Outfits for Men & Women in 2021. Next Luxury. Men's Style And Fashion. 2021. URL: <https://nextluxury.com/mens-style-and-fashion/hipster-outfits/> (дата звернення 26.03.2021).

32. Cross R. J. The Teddy Boy as Scapegoat, *Doshisha Studies in Language and Culture*, 1998, P. 263-291.
33. Definition of hipster noun from the Oxford Advanced Learner's Dictionary. Oxford Advanced Learner's Dictionary URL: https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/hipster_2 (дата звернення 08.05.2021).
34. Durkheim E. *The Rules of Sociological Method*, New York: The Free Press, 1895. 269 p.
35. Hall S., Jefferson T., *Resistance Through Rituals: Youth Subcultures in Post-War Britain*. Routledge, 1993. 288 p.
36. Hebdige D. *Subculture: The Meaning of Style*. London ; New York :Routledge, 1991. 205 p.
37. Jezer M. *The Dark Ages: Life in the U.S. 1945-1960* South End Press; 1st edition, October 1, 1981. 335 p.
38. John W. Schouten and James H. McAlexander/ *Journal of Consumer Research* Vol. 22, No. 1, Jun., 1995, P. 43-61.
39. Joyce B. *The Evolution of the Hipster 2010 – 2015* / B. Joyce, S. Lawrence. Paste Media Group. 2015. URL: <https://www.pastemagazine.com/style/the-evolution-of-the-hipster-2010-2015/> (дата звернення 01.05.2021).
40. Lauren M. Alfrey. *The search for authenticity: how hipsters transformed from a local subculture to a global consumption collective*. Washington, DC, 2010. 94 p.
41. Mailer N. *The white Negro*. // *Dissent*. N.Y., 1957. Vol. 4. P. 276-293.
42. Mande, J. *Look at This F*cking Hipster*. St. Martin's Griffin, Paperback. March 30, 2010. 208 p.
43. McGuigan J. *Cultural Populism*. L., N. Y.: Routledge, 1992. 304 p.
44. Peckham A. *Hipster*. Urban Dictionary URL: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=hipster> (дата звернення 15.05.2021).
45. Roszak, T. *The Making Of A Counter Culture*. 1st ed. Berkeley: University of California Press, 1995. 346 p.

46. Schiermer B. Late-modern hipsters: New tendencies in popular culture. // *Acta sociologica*. L., 2014. Vol. 57, N 2. P. 167-181.
47. Zeynep Arsel, Craig J. Thompson, Demythologizing Consumption Practices: How Consumers Protect Their Field-Dependent Identity Investments from Devaluing Marketplace Myths, *Journal of Consumer Research*, Volume 37, Issue 5, 1 February 2011, P. 791-806.
48. Zukin, S. *Naked City: The Death and Life of Authentic Urban Places*. Oxford: Oxford University Press, 2010. Print. 294 p.